PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 219 (1610) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. TRST, sobota 30. septembra 1950 Cena 15

Predstavnik nove Kitajske povabljen da prisostvuje debati o Formozi v Varnostnem svetu

Proti vabilu je glasoval samo Kuomintangov predstavnik, egiptski delegat pa se je vzdržal glasovanja - Zavrnjen poizkus Kuomintangovega delegata, da bi njegov glas istovetili vetu

FLUSHING MEADOWS, 29. — Jugoslovanska delegacija je zaradi pomote jugoslovanskega delegata pri včerajšnjem glasovanju v Varnostnem svetu glede povabila predstavnika nove Kitajske za 15 novembra predložila novo resolucijo podobno ekvadorski.

Sinoči je jugoslovanska delegacija podala tisku izjavo, v kateri je rečeno, da se njen delegat ni imel vzdržati glasovanja glede dela ekvadorske resolucije, ki se nanaša na vabilo predstavnikom nove Kitajske in da bi bil moral glasovati za oni del resolucije, kakor je jugoslovanski predstavnik izjavil takoj po glasovanju. Jugoslovanska delegacija poudarja v svojem poročilu, da je za takojšnje povabilo predstavnika nove Kitajske.

Pri današnjem glasovanju se je Varnostni svet izrekel za to resolucijo s sedmimi glasovi proti trem. Za resolucijo so glasovali Jugoslavija, Sovjetska zveza, Velika Britanija, Francija, Indija, Norveška in Ekvador, proti resoluciji ZDA, Kuba in nacionalistična Kitajska. Egipt se je vzdržal.

Predstavnik nacionalistične Kitajske je izjavil, da ima njegov glas veljavo veta. Začela se je zato živahna debata, ali je šlo tu le za glasovanje o postopku ali pa za bistveno vprašanje. Samo v drugem primeru se namreč da uveljaviti veto. Predstavnik nacionalistične Kitajske je izjavil, da gre za glasovanje o bistvenem vprašanju, sovjetski delegat Malik pa je začelno poudaril pravico tožitelja, da je navzoč med debato o obtožbi. Ameriški predstavnik Gross, ki je sicer glasoval proti, je izjavil, da gre za vprašanje postopka, ki ni podvržen vetu. Isto stališče sta izrazila britanski predstavnik Jebb in indijski predstavnik Rau.

Ker se je debata zavlekla, se je seja odložila na popoldne, ko se je zopet nadaljevala debata o tem vprašanju.

Predstavnik je stavil na glasovanje, ali je vprašanje vabila, glede katerega je zjutraj kitajski nacionalistični delegat postavil veto, bistveno vprašanje, ali pa vprašanje postopka. 2 glasovi proti enemu (Kitajska) in enim vzdržanim (Kuba) je Varnostni svet sklenil, da gre za vprašanje postopka. Kuomintangov delegat je tudi tu takoj pripomnil, da je njegov glas istoveten vetu. Predsednik Jebb pa ga je takoj zavrnil, da bi tako tolmačenje predstavljalo skrajno težak precedens, ki bi lahko popolnoma oviral delovanje OZN. Kot predsednik je nato označil vabilo kot vprašanje postopka, ker onemogoča Kuomintangove mu delegatu veto. Tudi proti tej predsednikovi odločitvi je Kuomintangov delegat ugovarjal in zahteval, naj se o tem vpraša mnenje mednarodnega razsodišča še pred 15. novembrom. Tedaj je Jebb pozval člane sveta, ki nasprotujejo njegovi odločitvi, naj dvignejo roko. Nihče ni dvignil roke in tako je predsednikova odločitev obveljala. To pomeni, da zadnji negativni glas Kuomintangovega delegata ni istoveten vetu in da ostane vabilo predstavniku vlade nove Kitajske dokončno v veljavi.

Kuomintangov delegat je ponovno protestiral proti predsednikovi odločitvi in dejal, da je ima za nezakonito in da zaradi tega se ni udeležil glasovanja glede te odločitve.

Varnostni svet je zaključil diskusijo po izjavah o glasovanju. Ameriški delegat, ki ga je podprl tudi britanski delegat, je dejal, da dogodki v Varnostnem svetu dovolj dokazujejo potrebo uporabe omejitve veta.

Francoski delegat je izjavil, da ni prepričan, da obstaja oborožena invazija Formoze, katere usoda mora biti določena z mirovno pogodbo z Japonsko, kakor tudi da je pekinška vlada kvalificirana predložiti ta protest. Pripomnil pa je, da je logično, da tožitelj pride pričat pred Varnostni svet, ker je ta vpisal njegov protest na dnevni red. Sovjetski delegat je obžaloval zamudo pri vabilu pekinške vlade in je izjavil, da ima za umestno glasovati za večino. Zahtevala je, naj Varnostni svet preide nato h korejskemu vprašanju. Toda seja je bila nato odložena in prihodnja seja bo v soboto.

Komisar Združenih narodov o položaju v Libiji

ŽENEVA, 29. — Komisar Združenih narodov za Libijo Adrian Pelt je izjavil, da bivša italijanska kolonija ne bo dobila ne dobre uprave niti ne uspešne finančne ureditve leta 1950, prav tedaj ko bo morala postati neodvisna. Pelt je v svojem prvem poročilu Glavni skupščini predlagal, naj proučijo potrebo finančne pomoči, ki bi jo bilo treba nuditi Libiji. Pelt govori nato o težkočah, v katerih je bivša italijanska kolonija. Dober milijon prebivalcev nima niti enega zdravnika domačina. Komisar Pelt je zahteval, naj se italijanska manjšina v Libiji, ki šteje 45 tisoč ljudi, ne udeleži političnega življenja v tej prehodni dobi. Italijani naj bi skušali doseči razumevanje in sporazum samo na upravnem, gospodarskem, socialnem in finančnem, kulturnem in verskem življenju, ker si Libijci ne želijo Italijanov v ustavodajni skupščini.

Jakob Martina, Italijan, ki zastopa italijansko manjšino v svetu Združenih narodov za Libijo, pravi, da se bo upri in protestiral proti temu poročilu v glavni skupščini.

Poročilo dokazuje tudi, da obstoji razlika med stališči predstavnika Pakistana v Svetu za Libijo na eni strani in angleškim ter francoskim predstavnikom ter komisarjem Peltom na drugi strani. Pakistanski predstavnik namreč trdi, da se morata komisar in upravne oblasti ravnati po navodilih posvetovalne komisije. Pelt pa pravi, da ni obvezan niti slediti svetom komisije. Pakistanski delegat obtožuje Angleže, da slabo upravljajo Tripolitanijo in da niso podprli predloga za neodvisnost.

Pelt trdi v poročilu, da so prebivalci Cirenaike in Fezana za libijsko konfederacijo, medtem ko so nekateri politični voditelji v Tripolitaniji proti paritetičnemu predstavništvu v ljudski skupščini.

BEOGRAD, 29. — Danes zjutraj je prispel v Zagreb dr. Van Egmond, predstojnik klinike za ustne, ušesne in nosne bolezni v Utrechtu ki je gost Sveta jugoslovanskih akademikov. Odlični zdravnik je že zjutraj obiskal zagrebško kliniko.

Izraelska sindikalna delegacija v Beogradu

BEOGRAD, 29. — Predsednik centralnega komiteja jugoslovanskih sindikatov Djuro Salaj je danes sprejel delegacijo izraelskih sindikalistov, ki je te dni prišla v Beograd.

Voditelj delegacije in član CK politične organizacije «Histadaut» se je zahvalil jugoslovanski vladi za pomoč židovskemu ljudstvu med osvobodilno vojno kakor tudi za pomoč Židom, ki so se izselili iz Jugoslavije. Delegacija bo med svojim bivanjem v Jugoslaviji obiskala razne tovarne.

Škotski rudarji še vedno stavkajo

LONDON, 29. - Kljub pozivu, ki ga je naslovil sindikat škotskih rudarjev, traja še naprej stavka škotskih rudarjev v premogovnem bazenu v južnozahodni Škotski. Vsega skupaj stavka 7 tisoč rudarjev. Delo je ustavljeno v 25 jaških.

Maršal Tito sprejel španske antifašiste

Švedsko letalo trosilo propagandne letake nad Jugoslavijo

BEOGRAD, 29. — Maršal Tito je nocoj sprejel delegacijo 22 španskih republikancev, ki so sedaj na obisku v Jugoslaviji. Maršal Tito se je s člani delegacije zadržal v prijateljskem razgovoru.

Člani španske antifašistične delegacije so danes imeli v Beogradu tiskovno konferenco, na kateri so govorili o svojih vtisih s potovanja po Jugoslaviji. Člani delegacije so poudarjali, da pripadajo različnim političnim strankam, kljub temu so odšli v Jugoslavijo z namenom, da ugotovijo resnico in da se prepričajo, kaj je s protijugoslovanskimi obtožbami Informbiroja. Španski antifašisti so obsodili krivične obtožbe informbirojevskih držav proti Jugoslaviji ter zagotovili, da bodo v bodoče storili vse, kar je mogoče, za širjenje resnice o vsem, kar so videli in ugotovili v Jugoslaviji.

Španski antifašisti so danes obiskali tudi predsednika sveta za poljedelstvo in trgovino Mijalka Todoroviča. V razgovoru s predsednikom se je član CK španske KP Josè del Bario živo zanimal za vprašanja v zvezi s kolektivizacijo kmetijstva v Jugoslaviji.

* * *

Dve jugoslovanski lovski letali sta danes opoldne prisilili švedsko potniško štirimotorno letalo, da je pristalo na zemunskem letališču. Jugoslovanske oblasti so letalo pridržale 50 minut, šele nato je letalo lahko odletelo.

Tiskovni urad jugoslovanske vlade je izdal poročilo, ki pravi, da je moralo švedsko letalo pristati na zemunskem letališču, zato ker je nad Jugoslavijo trosilo propagandne letake protijugoslovanske vsebine. Letalo je bilo nekaj časa pridržano zaradi preiskave, nato je lahko odletelo.

Predstavnik švedske letalske družbe v Stokholmu je sicer hotel ublažiti incident z izjavami, da je bil otvoritveni polet na progi Stokholm-Muenchen-Istambul in da je šlo le za normalni kontrolni pristanek na željo jugoslovanskih oblasti. Predstavnik švedskega poslaništva v Beogradu je izjavil, da nima poročil o incidentu, pač pa, da bo jutri zjutraj dobil izčrpno poročilo od jugoslovanskega ministrstva za zunanje zadeve.

Pred koncem stavke v londonskih plinarnah

LONDON, 29. — Kaže, da se bo stavka delavcev londonskih plinarn končala v najkrajšem času. Na zahtevo ministra za delo se bo sestal izvršilni odbor Zveze strojne industrije, kateri pripadajo stavkajoči. Delavci dveh plinarn, ki sta prenehali z delom, so včeraj sklenili, da bodo danes sklicali množično zborovanje stavkajočih, da bi se pogovorili pod kakšnimi pogoji naj se vrnejo na delo. Približno 1500 delavcev 19 londonskih plinarn stavka, ker je njihov sindikat odklonil, da bi jih podprl v njihovih zahtevah o povišanju mezd.

PLENARNA SEJA GLAVNE SKUPŠČINE OZN

Borba med Turčijo in Libanonom za mesto v Varnostnem svetu

Brazilija in Nizozemska novi nestalni članici VS - Volitve novih članov v gospodarski in socialni svet ter v varuštveni svet - Jugoslovanski delegat čestita indonezijski republiki - Resolucija osmih držav glede Koreje

FLUSHING MEADOWS, 29. — Jugoslovanski delegat Vladimir Simić je včeraj pozdravil v glavni skupščini sprejem republike Indonezije kot šestdesetega člana OZN. «Jugoslovanska delegacija», je izjavil Simić na slovesni seji na čast sprejema Indonezije, «je izredno zadovoljna, da lahko izrazi dobrodošlico predstavniku Indonezije in njenim svobodnim narodom, ki so sedaj sprejeti v Organizacijo združenih narodov. Vlada in narodi Jugoslavije so bili vedno najodločnejši pristaši načela univerzalnosti Organizacije združenih narodov in mi se iskreno radujemo nad toplim in soglasnim sprejemom republike in svobodnih narodov Indonezije v OZN. Jugoslavija je vedno bila za emancipacijo in osvoboditev vseh narodov in je dosledno temu vedno podpirala borbo narodov Indonezije za svobodo in neodvisnost».

Na današnji plenarni seji glavne skupščine so volili tri nove nestalne člane Varnostnega sveta, šest članov gospodarskega in socialnega sveta in dva člana odbora varuštvenega sveta.

Brazilija in Nizozemska, ki nadomestujeta Kubo in Norveško, sta bili izvoljeni kot novi nestalni članici Varnostnega sveta s 57 glasovi, oziroma s 47. Za nadomestitev Egipta sta postavili kandidaturo Turčija in Libanon. Med tema dvema kandidatoma se vodi ostra borba. Pri prvem glasovanju je Turčija dobila 32 glasov, Libanon 30, pri drugem 34 in 26, pri tretjem 36 in 24, pri četrtem 35 in 25. Pri osmem glasovanju je Turčija dobila 35 glasov, Libanon pa 25. Arabske delegacije izjavljajo, da upajo, da bo zmagal libanonski delegat. Domnevajo, da so za Turčijo glasovale ZDA, bivši britanski dominioni, razne južnoameriške delegacije in nekatere države Srednjega vzhoda, za Libanon pa je glasoval arabski blok, Francija, nekatere južnoameriške delegacije, države Daljnega vzhoda ,posebno Indonezija, in delegacije sovjetskega bloka.

Ker ni prišlo do nobene odločitve, so sejo odgodili na popoldne. Danes popoldne je imela biti v Lake Successu prva seja političnega odbora, toda je bila odgodena, ker se je glasovanje v skupščini zavleklo.

Na popoldanskem zasedanju skupščine so znova glasovali za tretjega člana Varnostnega sveta, toda Turčija je dobila tudi to pot 33 glasov, Libanon pa 25, dočim je potrebna večina 39 glasov.

Zato so prešli k glasovanju novih članov gospodarskega in socialnega sveta, v katerem je izpraznjenih šest mest, ki so jih sedaj imele Avstralija, Brazilija, Danska, Poljska, Sovjetska zveza in Velika Britanija, katerih triletni mandat poteče konec tega leta. Zopet so bile izvoljene Velika Britanija, Sovjetska zveza in Poljska. Trije novi člani pa so: Urugvaj namesto Brazilije, Filipini namesto Avstralije in Svedska namesto Danske.

Sledilo je glasovanje novih članov varuštvenega sveta namesto San Dominga in Filipinov, katerih mandat poteče konec tega leta. Dominikanska republika je bila znova izvoljena, na novo pa je bila izvoljena Tailandija.

Zopet so nato glasovali za tretjega člana Varnostnega sveta, in sicer v desetič in enajstič, toda brezuspešno, ker je Turčija dobila 37 glasov, Libanom pa 24. Zato se bo skupščina znova sestala da reši to vprašanje,

Popoldne so Avstralija, Brazilija, Kuba, Velika Britanija, Nizozemska, Norveška Pakistan in Filipini predložili osnutek resolucije v zvezi s korejskim vprašanjem, s katero predlagajo ustanovitev komisije «za združitev in obnovo Koreje».

Osnutek resolucije ne imenuje držav, ki naj bi sestavljale to komisijo, toda poudarja, da bodo morali delegati OZN teh držav rešiti nalogo, preden ta komisija prispe na Korejo — da «se posvetujejo» z enotnim poveljstvom, t. j. z generalom Mac Arthurjem, in mu «svetujejo».

Predlagatelji hočejo doseči sledeče: volitve pod nadzorstvom OZN, umik tujih čet s Koreje, čim bo dežela zopet pridobila notranjo stabilnost, in gospodarsko obnovo Koreje. Resolucija poudarja tudi, da bi moral gospodarski in socialni svet izdelati program za pomoč Koreji, ki i moral stopiti v veljavo po prenehanju sovražnosti.

Pomorske vaje v Sredozemlju

LONDON, 29. — Ameriško, angleško, francosko in italijansko vojno brodovje se bo udeležilo tridnevnih pomorskih vaj. Vest o tem je objavil glavni stan ameriške mornarice v Londonu.

Tem pomorskim vajam dajajo kar največji pomen. Prvo fazo operacij bodo vodili na ameriški admiralski ladji «Columbus». Poveljeval bo poveljnik ameriških pomorskih sil na vzhodnem Atlantskem oceanu in v Sredozemlju admiral Richard Connolly s pomočjo viceadmirala Johna J. Valentinea, poveljnika 6. ameriškega brodovja. Kot kaže, ameriški krogi pripisujejo v svojem strateškem načrtu veliko vlogo Sredozemlju. Nedavno so namreč javili da je sedaj v Sredozemskem morju nič maj kot 60 ameriških vojnih ladij. Skratka še nikdar v mirnem času ni bilo v tem celinskem morju toliko ameriških vojnih ladij kakor danes.

MOTRIL (Španija), 29. — Nad 300 družin je ostalo brez strehe zaradi predvčerajšnjih poplav. Nad 100 stavb pa bo treba popolnoma obnoviti.

JUTRI 1. OKTOBRA 1950 ob 14. uri bo na STADIONU „PRVI MAJ"

★

TABOR SIAU

(Slovansko - italijanska antifašistična unija)

združen s proslavo DNEVA MIRU

★

Govorila bosta tovariša

GIORDANO LUXA-FRANC ŠTOKA

SPORED

Otvoritev - Govori - Slovenski in italijanski kulturni spored - Folklorni plesi Šaljive športne igre - Sledi ljudsko rajanje - Nastopajo: godba na pihala, slovenski in italijanski pevski zbori

PREVOZI IZ NABREŽINSKEGA OKRAJA:

Prvi avtobus: Odhod iz Sesljana ob 13; iz Cerovelj ob 13.10; iz Mavhinj ob 13.20; iz Prečnika ob 13.30.

Drugi avtobus: Odhod iz Sempolaja ob 13; iz Saleža ob 13.30; iz Gabrovca ob 13.45.

Točno ob 13. uri bodo odhajali avtobusi iz sledečih krajev: Prosek, Padriče, Plavje, Dolina, Devin, Sempolaj. Udeleženci iz Nabrežine in Sv. Križa naj se poslužijo vlakov in rednih avtobusnih zvez.

Opozarjamo na točnost, ker zamudnikov avtobusi ne bodo čakali.

Visoki komisarji v Avstriji obtožujejo sovjetske oblasti

Ameriški visoki komisar je izjavil, da so demonstracije podpihovale sovjetske oblasti

DUNAJ, 29. — Policija in žandarji v Gradcu so od danes naprej v pripravljenosti, da bi jutri v primeru potrebe nastopili proti demonstrantom, ko bo uradna otvoritev vzorčnega velesejma v Gradcu. Na svečanosti bo govoril minister za notranje zadeve Ferdinand Graf. Moral bi pravzaprav govoriti kancler Fiegel, vendar je ta svoj prihod odpovedal.

Jutri se bodo sestali na Dunaju voditelji notranjih komisij. Verjetno bodo proglasili stavko. Sam izvršilni odbor sindikalne zveze je nastopil proti in izjavil, da je ta sestanek protizakonit. V splošnem delavstvo se povsod vrača na delo. Državne jeklarne v Lincu na angleškem področju so še vedno zaprte, čeprav je minister za podržavljeno industrijo opozoril delavce, naj se vrnejo v tovarno.

Bele stavke se nadaljujejo v Gradcu v tovarni motornih koles Puchwerke, v tovarni avtomobilov Weizer in v tovarni Wagner-Biro. Na meji med angleškim in sovjetskim zasedbenim področjem je 600 delavcev, ki dela pri vrtanju novega predora pri Semeringu, začelo danes zjutraj stavkati.

Avstrijsko notranje ministrstvo je izdalo poročilo, ki pravi, da so včeraj popoldne skušali nekateri tovorni avtomobili s sovjetskimi evidenčnimi tablicami skupaj z nekim jeepom vdreti pred poslopje, kjer je sedež zveze avstrijskih sindikatov. Zaradi odločnega posega policije so tovorni avtomobili kmalu odbrzeli.

General Keyes, ameriški visoki komisar v Avstriji je danes v Zavezniškem svetu odločno protestiral proti stališču sovjetskih oblasti med sedanjimi dogodki v Avstriji. Poudaril je med drugim, da je sovjetski guverner na Dunaju odklonil, da bi se udeležil izredne seje medzavezniške komisije in da so prav istega dne tovorni avtomobili Rdeče armade prevažali «prevratne elemente», da se je neki sovjetski dopisnik, ki se je izdajal za častnika, udeležil demonstracij pred kanclerskо palačo. Dalje je general Keyes očital, da se je neki sovjetski tank zaradi «okvare» «slučajno» moral ustaviti prav na železniški progi blizu Langenzersdorfa ter tako prekinil promet. Ameriški general je izjavil, da pomenijo vsa ta dejstva grobo kršitev sporazuma o nadzorstvu in da bo o tem poročal svoji vladi. Protestu sta se pridružila francoski in angleški visoki komisar.

Mac Arthur pooblaščen pogajati se s Severno Korejo o pogojih predaje?

Ugibanja ali se bodo ameriške in južnokorejske sile ustavile ob 38. vzporedniku - Angleško zunanje ministrstvo odklanja tozadevne izjave

FLUSHING MEADOWS, 29. - Do sedaj ni nobenih novih vesti glede prošnje severnokorejske vlade OZN, naj posreduje za prenehanje sovražnosti na Koreji.

Neki visoki funkcionar Združenih narodov v Flushing Meadowsu je danes izjavil, da ima general Mac Arthur obširna pooblastila, da se pogaja s Severnimi Korejci o pogojih predaje.

«V dobro obveščenih krogih ameriške prestolnice sodijo, da bodo ameriške in južnokorejske oborožene sile preuredile svoje čete južno od 38. vzporednika, preden bodo morda prekoračile staro demarkacijsko črto, ki deli obe Koreji. V tem času, ki bo morda trajal nekaj dni, si bodo skušali poveljstvo vojaških sil na Koreji, predsednik Truman in delegati v skupščini OZN ustvariti točnejšo sliko o stališču Sovjetske zveze in nove Kitajske do morebitnega napredovanja.

Drugače pa sodijo, da ameriški vodilni krogi dvomijo, da bi SZ in Kitajska, ki nista intervenirali v prid Severnokorejcev niti tedaj, ko je kazalo, da bodo ti pognali Američane v morje, intervenirali sedaj v prid poraženim Severnokorejcem. V primeru torej, da bi položaj ostal neizpremenjen, bi general Mac Arthur sporazumno z Washingtonom lahko odločil, da nadaljuje svoj pohod onstran 38. vzporednika, čeprav bi se ne približal sovjetski in kitajski meji in tako preprečil incidente, ki bi bili lahko v tem primeru zelo resnega značaja.

Po drugi strani sodijo v Washingtonu, da general Mac Arthur ne bo kaj takega odločil, preden ne bo ponovno zbral svojih sil (vzdolž 38 vzporednika je namreč utrjena obrambna črta, ki so jo zgradili Severnokorejci) in naravno dobil odobritev predsednika Trumana. Ta meni, da prejšnji sklepi Varnostnega sveta, ki so dali Mac Arthurju nalogo, naj odloča o potrebnih ukrepih za vzpostavitev reda na Koreji, pooblaščajo ameriškega generala, da nadaljuje z vojaškimi akcijami onstran 38. vzporednika.

Dobro obveščeni vladni funkcionarji menijo, da je treba pripisati ustavitev sil držav članic OZN ob 38. vzporedniku vojaškim vzrokom in ne političnim. Trdijo, da Mac Arthur pripravlja prekoračenje 38. vzporednika, da bi tam skušal popolnoma uničiti vojaško silo Severne Koreje.

Izven vprašanja vojaške operacije pa vlada ZDA meni, da mora samo skupščina OZN odločati o vprašanju zasedbe Severne Koreje in o drugih s tem povezanih vprašanjih, o združitvi obeh Korej ter pripravi splošnih volitev za skupno vlado.

Angleški minister za zunanje zadeve Ernest Bevin je danes pred povratkom domov izjavil na krovu ladje «Queen Elizabeth», da «38. vzporednik izgine skoroda avtomatično, če hočemo obravnavati Korejo kot tako in če hočemo združeno in svobodno Korejo». Nadaljeval je, da je «tem bolje, čim več meja izgine». «Treba bi bilo preprečiti nadaljnjo umetno delitev med južnimi in severnimi Korejci, ker so oboji samo Korejci» je dejal minister.

Angleško zunanje ministrstvo še naprej odklanja vsako izjavo o vprašanju 38. vzrednika. Ker manjka podrobnih podatkov, prevladuje v merodajnih krogih prepričanje, da laburistični voditelji nasprotujejo tveganju incidenta onstran 38. vzporednika.

Spaak napoveduje inflacijo v Belgiji

BRUSELJ, 29. — Bivši minister Spaak je v poročilu glavnemu svetu belgijske socialistične stranke izjavil med drugim, da ne verjame v morebitni novi svetovni spopad. Spaak je v tem poročilu, ki obravnava zunanjepolitični pregled, poudaril potrebo, da je treba omejiti suverenost držav in odpraviti pravico veta. Kar se tiče Nemčije, je Spaak izjavil, da je sicer treba Nemčijo sprejeti v obrambo Zahodne Evrope, vendar pa da je že prezgodaj, da bi govorili o njeni ponovni oboroženi. Po njegovem mnenju bi bilo treba najprvo sploh določiti obrambno organizacijo Evrope, v katero bi se vključili Nemci kot sestavni del, ne pa kot član s svojo lastno vojsko. V zvezi s položajem Belgije je Spaak izjavil, da grozi Belgiji inflacija in da bi bilo treba zaradi tega na krmilu močno vlado, ki bi uživala zaupanje med ljudstvom. Glavni svet belgijske socialistične stranke se je znova postavil proti načrtu vlade, ki hoče podaljšati obvezno vojaško službo na dve leti.

Južnokorejci dosegli 38. vzporednik in se ustavili na ukaz armadnega poveljstva

SEUL, 29. (*Izvleček iz poročila posebnega dopisnika agencije «United Press» Roberta Millerja*). — Danes so korejske prestolnico, ki nosi še znake vojne, izročili vladi Singmanreja. Slovesnosti je prisostvoval general Mac Arthur z drugimi poveljniki.

«Uničili smo glavnino, sedaj moramo odpraviti majhne skupine», je dejal poveljnik 8. armade Walter Walker. «Te skupine zastavljajo oddelki vsaj petih severnih divizij, zaprtih južno in zahodno od pregraje Seul - Taejon - Taegu, ki sta jo postavili 24. pehotna in 1. konjeniška divizija. Severnokorejske divizije, ki so severno od te pregraje, bodo lahko prečile 38. vzporednik, vendar jim med umikom letalstvo zadaja velike izgube.

V petek pozno zvečer so južnokorejske čete dosegle 38. vzporednik. Ustavile so se na ukaz armadnega poveljstva, ki pa se «reorganizirajo».

Zanimivo je, da je ta «reorganizacija» v bližini meje mnogo bolj političnega kakor vojaškega značaja. Prva faza korejske vojne je končana. Pred nami se odpira obdobje neznank poleg vojaške komplikacije.»

Medtem ko tretja južna divizija strelja na severne, ki so prešli čez mejo, se dve južni diviziji v naglih pohodih približujeta 38. vzporedniku. Divizija Kapitol je v Imokšongu, 60 km južno od 38. vzporednika. Drugi oddelki se približujejo Vonju, 60 km južno od demarkacijske črte. Istočasno tri severnokorejske enote napredujejo v obliki pahljače v treh smereh, od vzhodne obale proti severo-zahodu. Te kolone se poskušajo proti notranjosti Koreje ter sečejo področje, na katerem so že sovražne edinice, ki jih bodo kasneje uničili.

Enote 24. divizije napredujejo v smeri pahljače po zavzetju Taejona. Dosegle so reko Kum, 16 km severno od Kongju, 25 km zahodno od Nansana in 35 km južno-zahodno.

Na vseh področjih fronte so oddelki severnokorejske vojske zapleteni v ogorčene obrambne boje. Včeraj, 28. septembra je protiletalsko topništvo sestrelilo sovražno lovsko letalo nad Kašinom. Ameriško letalstvo še naprej barbarsko bombardira mesta in naselja.

Večerno poročilo pravi, da so oddelki severne vojske še vedno zapleteni v hude boje s sovražnikom. V Seulu se enote severnokorejske vojske, podprte s prebivalstvom glavnega mesta, junaško borijo po ulicah in branijo vsako hišo. 27. t. m. je bila potopljena 1500-tonska sovražna vojna ladja. Blizu polotoka Onkidin, zaključuje poročilo, so se edinice naše vojske morale umakniti zaradi močnega pritiska številčno močnejšega sovražnika.

Predlog za podaljšanje vojaške službe v ZDA

WASHINGTON, 29. — General Lewis Hershey, ravnatelj nabornih uradov je priporočal parlamentarni komisiji za oborožene sile, naj podaljša vojaško službo od 21 na 30 mesecev. Na ta način bi ZDA razpolagale s poldrugim milijonom vojakov.

V Braziliji poostrili akcijo proti komunistom

RIO DE JANEIRO, 29. — Prav sedaj pred volitvami, ki bodo opravljene tako, kakor si jih želijo tamkajšnje vladajoče oblasti, se je v Braziliji poostril boj proti komunizmu. Zatiranje komunizma so pojačili po govoru voditelja KP Carlosa Prestesa, ki je pozval volivce, naj ne volijo. V San Paolo je policija zaprla 54 volivnih sedežev in aretirala 300 komunistov. V Rio de Janeiro so aretirali več komunistov, ki so delili letake.

OB ZASEDANJU „CONFINDUSTRIE"

NEKAJ RESNICE med neresnimi govori

Da ni mogoče pričakovati kakih resnih besed, ko se zberejo neresni šovinistični kričači v našem mestu, o tem ni treba govoriti. Da se pa še danes lahko zberejo v Trstu predstavniki italijanske industrije in prično govoriti slabe politične govore, to kaže že na precejšnjo neresnost in na veliko oddaljenost od misli, kako pomagati tukajšnji industriji. Kaže končno, da je bil izbran Trst za sedež tega zasedanja res le iz nekih šovinističnih tendenc, ki so prav v včerajšnjih govorih dobile svoj poudarek.

Pokazali pa so včerajšnji govori tudi, kam se zaletava šovinizem industrijskih krogov in po čem se ti gospodje jočejo. Medtem ko so navadni legitimni šovinisti zelo nerealni in se zadovoljujejo s poudarjanjem imen «Istria», «Pola», «Fiume» «Zara» in pri tem mahajo s «trikoloro», pa so industrijci bolj realni. Tako je predsednik tržaških industrijcev ing. Doria v svojem že takoj v začetku šovinistično pobarvanem govoru pač nehote povedal, da Trst s svojo industrijo vred ne živi mnogo od Italije. Omenil je zastoj takoj po prvi svetovni vojni in dejal, da si je potem Trst s pomočjo Italije krepko opomogel. Toda kmalu nato je pa povedal, od kod je bila pravzaprav ta pomoč, ko se je namreč pritožil, da so zaradi mirovne pogodbe izgubljena ležišča bauksita, rudniki v Raši, rudnik živega srebra v Idriji, tovarna cementa, tovarne za konserviranje rib v Izoli in Rovinju, ladjedelnice na Reki in v Puli, veliko gozdno bogastvo okrog Snežnika ter lesno-industrijske naprave pri Postojni, električne centrale in še mnogo industrijskih naprav prvega reda. Povedal je nadalje, da se je z vsem tem še poslabšal položaj malih industrij v Trstu, ki so nastale za zadostitev potreb v vsej tej pokrajini, danes se pa morajo omejevati na sam Trst.

Gospod Doria je torej priznal, da je Trst v veliki meri živel od pokrajine, ki pred 1918 ni bila italijanska. (Malo se je treba jeziti na mirovno pogodbo, če vse to, kar je g. Doria imenoval, ni več v sklopu Italije. Da je namreč Italija po krivici imela 25 let oblast nad to deželo, nikakor ne more pomeniti priborjeno pravico za nadaljnjo posest tega, kar ni njeno.

Za resne ljudi bi bil čas, da bi raje pomislili, kako bi našli način, da bi bilo zaledje kljub meji vendar za Trst koristno. Jugoslavija je dala že nešteto dokazov svoje dobre volje, da se reši vprašanje dobave industrijskih surovin iz Jugoslavije Trstu in nabave tržaških industrijskih izdelkov za Jugoslavijo. Žal da na tej strani z vzdihovanjem o «izgubljenem» le prikrivajo svojo nepripravljenost, da bi iskali pomoč Trstu tam, kjer bi jo lahko res v znatni meri dobili. Votla retorika je potem, če tržaški župan pred zborom industrijcev deklamira: «Podprite nas, pomagajte nam. Pomagajte temu Trstu, ki je v vaših srcih.» (Z naštevanjem rudnikov, ladjedelnic itd., ki so sedaj pod Jugoslavijo, je inž. Doria malo prej pokazal, kaj je gospodom industrijcem predvsem «v srcu»). Posebnemu namenu seveda služi tudi govorjenje o «esulih» (inž. Doria je tu gotovo mislil industrijce), za katere sicer sam potem pravi, da ne obupujejo. Saj jim tudi ni treba, ko vemo, da je s pogajanji med gospodarskima delegacijama Jugoslavije in Italije bilo rešeno tudi vprašanje italijanskega premoženja v Jugoslaviji.

Ko je tudi predsednik italijanskih industrijcev dr. Costa dobro zabelil svoj govor z italijanstvom «italianissimega» Trsta, se je spustil še na drugo kočljivo področje: dejal je, da zavrača ne le kot krivično temveč tudi kot povsem neutemeljeno obdolžitev, da bi industrijci gledali zgolj za obrambo svojih dobičkov in bi torej bili nasprotni vsakemu zboljšanju življenjskih pogojev delovnih množic, ki vendar prestavljajo tako važen del potrošnikov. In ko se industrijci borijo proti anomalijam pri razdelitvi dobičkov, katere ovirajo nadaljnjo proizvodno podjetnost, tedaj se zavedajo, da delajo tudi v korist delavcev. (Za uvod h kongresu Delavske zbornice ni slabo.. Mogoče ga bodo izvolili v častno predsedstvo na tem kongresu.)

Takšen je bil torej včerajšnji uvod zasedanja Confindustrie. Ali bo mogoče tudi kdo kaj pametnega, resnega povedal?

Kaj bi "l'Unità" pisala če ne bi bilo laži

Kakor Vatikan pod pretnjo izobčenja prepoveduje tistim, ki hočejo ostati «pravoverni», čitanje komunističnih časopisov, podobno tudi kominformisti budno pazijo, da njihovi privrženci ne vzamejo v roke «prepovedanega» tiska. Ko se čutijo na ta način zavarovane, menijo, da lahko svojim zaverovancem pojejo, kar hočejo. In če lažejo na debelo — in pri tem dobro vedo, da lažejo, — se popolnoma zanesejo, da se njih laž ne bo razkrila — v njihovih vrstah namreč. Kominformističnim «vernikom» lahko njihov katekizem — «l'Unità» — napiše, da Stalin ni nikoli imel brk, in bodo verjeli.

Skozi sito in rešeto

Bivši hierarh in Mussolinijev trubadur Lajolo vse to ve in se zato ne boji, da bi čitatelji njegovega glasila (ki je mimogrede tudi glasilo KPI) kaj kmalu odkrili laži, ki jih «l'Unità» dan na dan širi v svet. Včeraj je na primer na prvi strani objavila pod velikim naslovom vest, da so v Jugoslaviji odpustili šest tisoč državnih uradnikov. Gospodje, ki so to napisali, dobro vedo da to ni res; dobro vedo, da ne gre za odpust, temveč zgolj za premestitev nepotrebnega uradniškega osebja na tista mesta, kjer bo lahko vsa ta delovna sila bolje uporabljena. In končno vedo, da se to ni zgodilo mogoče včeraj, temveč je to že dolgotrajen proces, ki gre za tem, da se poenostavi do sedaj preveč birokratsko organizirani upravni aparat.

Uredniki kominformistične «l'Unità» bi lahko vsaj to vedeli, da se nekaj podobnega dogaja ali pa se je že zgodilo tudi na Češkem, da drugih kominformovskih držav ne navajamo. Pa saj vse to teh gospodov ne zanima — glavno da udariš po Jugoslaviji, vse drugo ni važno.

"Legittimo sfogo....."

Ko najprej pod policijsko zaščito skušajo motiti kulturne prireditve, si kominformisti potem upajo še s tem hvaliti se v svojem listu. V tem smislu je namreč pisala včerajšnja «l'Unità» o nastopu vidalijevskih škvadristov ob otvoritvi razstave slovenske knjige v Skednju. (Take stvari so nam že znane izza časa fašizma). In vso to škvadristično akcijo imenujejo «legittimo sfogo»; to najbrž zaradi tega, ker jim policija vse to mirno dovoli).

Odslej naprej se torej kominformistom sploh ne bo treba kakor koli skrivati. Do sedaj so namreč naše tovariše že neštetokrat na zločinski, roparski način napadli in zbežali. (Takih napadalcev potem policija nikoli ni staknila). Sedaj pa bodo samo rekli, da je to «legittimo sfogo»...) Motiti naše kulturne prireditve in politične sestanke — legittimo sfogo; na prostaški način psovati poštene ljudi — legittimo sfogo; ponoči dejansko napadati naše tovariše in jim prizadeti telesne poškodbe — legittimo sfogo; vsak zločin kominformistične sodrge bo po najnovejšem receptu iz «l'Unità» — legittimo sfogo. Toda gospodje kominformisti, saj potemtakem je bil tudi požig Narodnega doma le — legittimo sfogo.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Slovenska mladina si želi znanja in napredka

Iz starega grškega bajeslovja nam je znana pripovedka o Prometeju. Bil je velikan, ki si je predrznil ukrasti ogenj in luč bogovom na Olimpu. Razjarjeni bogovi so ga zato prikovali na skalo in črni gavrani so mu iz živega telesa trgali drobovje.

Naš mali slovenski narod je tu v srcu Evrope zahrepenel po luči in svetlobi in kljub svoji neznatnosti, kljub temu, da ni imel ne plemstva ne plutokracije, da je imel komaj nastajajoče meščanstvo, si je hotel

SLOVENCI!

Obiščite spominsko razstavo slovenske knjige v Skednju

poiskati mesto kot enak med enakimi. Sinovi bajtarjev in dinarjev so kot Prometeji šli, da ukradejo luč bogovom in jo prinesejo svojemu ljudstvu.

Težka, polna trpljenja in pomanjkanja je bila tedaj, v času narodnega prebujenja pot slovenskega študenta slovenskega prosvetljenca. Med Slovenci ni bil študij privilegij bogatih slojev, ki so z lahkoto krili stroške za svoje sinove-dijake. Iz slovenskega delovnega ljudstva, z malih kmetij, iz bajt, iz družin malih podeželskih obrtnikov je prihajala na srednje šole na Slovenskem mladina, ki je ob skromnih sredstvih in ob beraških razmerah študirala.

Dijak, ki je hodil na hrano k najrazličnejšim družinam ni bil redek primer. Kot vaški pastir v tistih časih je hodil tak reven dijak tudi «na številke», kjer je kosil tam ni večerjal, ob torkih je zopet kosil drugod kot v ponedeljkih. V lemenat so hodili dijaki snažit semeniščnikom čevlje, da so si prislužili zajtrk. V ponižanju in gladovanju so se borili za znanje, za prosvetljenost. Njihova stanovanja so bila borna in nezdrava. Stara cukrarna tam za Ljubljanico je načela življenje Ketteju in Murnu, ki sta v zli usodi imela še mnogo, premnogo vrstnikov. Proletarski sin z vrhniškega klanca ni bil edini slovenski dijak, ki je vztrepetal ob spoznanju, da mu je mati poslala poslednjo desetico.

Tako je bilo nekoč. Tako je bilo v časih, ko se je slovensko ljudstvo socialno in nacionalno zatirano borilo za svoj lastni obraz, za svoje lastno življenje in svobodo. V narodnoosvobodilni borbi so se končno uresničile vse sanje, ki so jih nekoč sanjali slabokrvni in lačni slovenski študentije.

Danes ni v svobodni Sloveniji dijakov, ki bi trpeli pomanjkanje, ni jih, da bi si morali s poniževalnimi opravili zaslužiti zajtrk; ni jih, ki bi hodili na hrano po številkah in prebivali v starih cukrarnah, leglih jetike in domovanju smrti. Ljudstvo je vzelo oblast v svoje roke in je z vso ljubeznijo poskrbelo za svoj študirajoči naraščaj. Predolgo bi se zadržali, če bi navajali za posamezne šole visoke odstotke dijakov in visokošolcev, ki prejemajo štipendije in uživajo gostoljubnost higienično urejenih dijaških domov. Ob Tržaški cesti lahko vidi vsak Tržačan, ki se z avtobusom pripelje v Ljubljano, visoke, mogočne zgradbe, ki so bodoče študentsko naselje. Slovenski dijak, ki je materialno preskrbljen, se lahko zdrav, močan in brezskrben posveti z vsemi silami svojemu študiju, da bo s svojim znanjem služil kasneje ljudstvu, ki mu je omogočilo študiranje brez trpljenja in pomanjkanja, ki je bilo tako običajno pri nekdanjih slovenskih dijakih.

Zgledu Slovenije sledi tudi Istrsko okrožje, ki je bilo nekoč kulturno najbolj zanemarjen in zapostavljen košček slovenske zemlje. Danes se istrska mladina uči in ljudska oblast je prevzela njeno oskrbo, saj prebiva v istrskih dijaških domovih 89 odst. vsega tamošnjega dijaštva.

Da ni pri nas enako, nam je povsem razumljivo. Pri nas nima ljudstvo oblasti v svojih rokah. Pri nas vladajo tuji šovinistični predstavniki buržoazije, ki bi najraje, kot bogovi na Olimpu Prometeja, kaznovali sinove slovenskih delavcev in okoliških kmetov, ker si drznejo po luč znanja in prosvitljenosti, ki naj bi bila tu in še tja na zapad privilegij izbrancev. To je brez sramu priznal «Giornale di Trieste», ki je glasilo vladajoče stranke, ko se je razburjal zaradi razmeroma visokega števila slovenskih dijakov na srednjih šolah. Te šole so po «Giornalovem» mnenju odprte le takim, ki imajo «la possibilità finanziaria di frequentare una scuola media classica».

Tako piše «Giornale», ker ne pozna našega ljudstva, ker ne razume, kaj to ljudstvo hoče in še ni doumel globokega čuta solidarnosti in skupnosti, ki veže naše ljudstvo tedaj, ko je treba zbrati sile in sredstva, da stopimo v svojem razvoju korak naprej.

Res je, kar pravi «Giornale»: «gli studi classici costano cari e questi scolari (slovenski dijaki) appartengono invece in gran parte a classi meno abbienti». Vendar ne sme niti en sam slovenski otrok, ki ima nagnjenje in sposobnosti za študij, tega opustiti zaradi revščine. Vsak nadarjen slovenski fant ali dekle bo študiralo, ker je to volja našega ljudstva. Ta volja se izraža v obstoju «Dijaške Matice», ki zbira sredstva, da pomaga revnim dijakom.

Naša mladina je in bo drzna kot Prometej v osvajanju plamena znanja in napredka, ne bo prikovana kot Prometej na skalo trpljenja in pomanjkanja, za kar skrbi in bo skrbela Dijaška Matica.

V čistilnici Aquila se je ponesrečil

Z avtomobilom Rdečega križa iz Milj so včeraj ob 13.45 pripeljali na II. kirurški oddelek tukajšnje glavne bolnišnice 39-letnega Marija Križčka iz Sv. Marije Magdalene Spodnje 446, katerega so naložili v avtomobil v čistilnici Aquila. Ponesrečenec je iz neznanih razlogov padel z nekega 5 metrov visokega odra. Pri padcu je dobil več zunanjih in notranjih poškodb, zaradi česar se bo moral zdraviti najmanj 25 dni.

* * *

Ob 16 pa so na ortopedski oddelek sprejeli 10-letnega Marija Capitania iz Ul. Scaglioni 30, ki bo moral zaradi spahnjene desne noge ostati v bolnišnici 5 do 10 dni. Njegova mati, ki ga je spremljala, je povedala, da se je Marij ponesrečil na domačem dvorišču, kjer ga je pri igranju spotaknil njegov sovrstnik Armando.

PRIPRAVE NA NEDELJSKI TABOR SIAU

Nujnost obnove slovanskoitalijanske organizacije

ki je pred resolucijo IU predstavljala najmočnejšo fronto demokratičnega prebivalstva na tem ozemlju

Vsakodnevna poročila, ki nam jih pošiljajo iz okrajev, kažejo, da se naši ljudje dodobra zavedajo važnosti in pomena organizacije SIAU. Na številnih, dobro obiskanih sestankih razpravljajo navzoči o vseh perečih vprašanjih, vendar pa je trenutno glavni namen sestankov priprava na tabor SIAU, za katerega se že vnaprej predvideva številna udeležba vseh tistih demokratičnih množic Tržaškega ozemlja, ki so pripravljene v okviru slovansko-italijanskega bratstva voditi še naprej odločno in vztrajno borbo za zmago resnice v svetu in za dosego miru.

V naslednjem prinašamo kratko poročilo s sestanka v 1. okraju, v Bazovici, Nabrežini, v Saležu in Sv. Križu.

PRVI OKRAJ

Četrtkov plenum je pokazal, da se krajevni odbori dobro zavedajo velike važnosti tabora SIAU, ki bo v nedeljo 1. okt. na stadionu «Prvi maj». Prisotni so pozorno sledili besedam tov. Laurentija, ki je jedrnato orisal zgodovino je ljudske organizacije, njene borbe in uspehe do objave resolucije I. U., razbijaško akcijo kominformistov napram SIAU po resoluciji in izrabljanje njenega imena v demagoške svrhe med slovensko demokratično množico. Uspelo jim je to, kar so zaman skušale doseči reakcionarne sile na Tržaškem ozemlju — razdor. Vendar, je poudaril tov. Laurenti, se zapeljane množice v vedno večji meri začenjajo zavedati pogubnih posledic tega kominformističnega dela. Namen tabora SIAU je zbrati spet vse poštene demokratične ljudi pod slavno zastavo SIAU. Tov. Laurenti je nadalje opozoril prisotne, da se bo ob tej priliki tudi proslavljal dan miru.

Referatu tov. Laurentija je sledila kratka diskusija, katere so se udeležili prisotni, odobravajoč in pozdravljajoč iniciativo, da se SIAU spet dvigne in nadaljuje borbo za dosego pravic demokratičnega prebivalstva obeh narodnosti na tem ozemlju.

Pri slučajnostih je tov. Nuša opozorila na razstavo slovenske knjige, ki jo je priredilo Prosv. društvo v Skednju ob priliki 400letnice prve slovenske knjige in pozvala prisotne, naj si razstavo ogledajo.

Tov. Novak je poročal o vpisovanju slovenskih otrok v slovensko šolo in o akciji, ki jo vršijo roditeljski sveti med omahujočimi starši. Doseženi uspehi so zadovoljivi.

Tov. Milovnik je opozoril prisotne na teden «Za našega dijaka», apeliral na prisotne, da gmotno čim bolj podprejo to akcijo, nabirajo podporne člane in z nabiralno polo potrkajo na vrata vsakega, ki se zaveda povezanosti z narodno skupnostjo. Ob zaključku plenuma je tov. Malka povabila navzoče k sodelovanju za uspešno izvedbo tabora SIAU, tako pri programu, kakor pri udarniškem delu. Vabilu se je odzvalo veliko število navzočih.

IZ BAZOVICE

Pretekli četrtek zvečer so se zbrali na krajevnem sedežu predstavniki vseh množičnih organizacij. Sestanek je bil namenjen proučitvi nekaterih krajevnih vprašanj, zlasti pa pripravam za nedeljski tabor SIAU.

V razpravljanju so soglasno poudarili pomen Slovansko-italijanske antifašistične unije ter nujnost obnove te organizacije, ki je pred resolucijo predstavljala najmočnejšo fronto, s pomočjo katere je slovensko ljudstvo in italijansko demokratično prebivalstvo znalo uveljaviti svojo pravico. Ugotovili so, da je Osvobodilna fronta spet trdna in sposobna prispevati obnovi SIAU, katere je tudi sestavni del. Sklenili so, da bodo do nedelje obvestili vse vaščane, tako da bo Bazovica tudi na tem taboru častno zastopana.

Posebno živahna diskusija pa se je razvila pri vprašanju slovenske šole. Predstavnice antifašističnih žena so ponovno obsodile zapostavljanje slovenske šole s strani šovinistične reakcije, zato so sklenile, da se bodo v bodoče še bolj kot doslej zanimale za šolska vprašanja in za pravilno vzgojo svojih otrok. V tej zvezi je bil na sestanku ustanovljen začasni roditeljski svet. Clanice prejšnjega roditeljskega sveta so s ponosom pripovedovale, kako se je leta 1947. vsa Bazovica uprla in se borila skozi celo šolsko leto, ker matere niso hotele dati svojih otrok v roke človeku, ki ni bil tega vreden. Takrat so oblasti morale popustiti in zadostiti našim zahtevam, zato se mora tudi danes sleherna slovenska mati vztrajno boriti za slovensko šolo in za pravilno vzgojo svojih otrok.

Predstavniki množičnih organizacij so nato razpravljali o kulturno-prosvetnih vprašanjih in si začrtali smernice za bodoče delovanje.

IZ NABREŽINE

Nadvse uspešen je bil sestanek v Nabrežini, kjer je polni dvorani poslušalcev govoril tov. Stoka. Obravnavana so bila krajevna vprašanja, predvsem šola in teden, posvečen slovenskemu dijaku, mimo tega pa je govornik obširno pojasnil prisotnim tudi korejski problem. Tudi na tem sestanku je bilo posvečene največ pažnje nedeljskemu taboru SIAU, katerega se nameravajo Nabrežinci polnoštevilno udeležiti in po možnosti na njem tudi sodelovati. Tako vsaj se je dalo razumeti iz živahne diskusije navzočih.

IZ SALEZA

V četrtek je bil v Saležu množični sestanek kot priprava za nedeljski tabor SIAU. Govornik je obrazložil pomen tabora za utrjevanje slovensko-italijanskega bratstva; obenem je tudi poudaril pomembnost dneva miru. Sklenili so, da se bodo vsi udeležili tabora.

Pri diskusiji je imela glavno besedo mladina, največ v zvezi s tekmami. Postavili bodo moštvo v tekmi pri vlečenju vrvi. Moštvu, ki se bo najbolj izkazalo, bodo podarili 16 l vina.

IZ SV. KRIŽA

Na včerajšnjem množičnem sestanku v Križu so z veseljem pozdravili tabor SIAU, ki bo v nedeljo obenem s praznovanjem dneva miru, in se ga bodo tudi množično udeležili.

Tekmovanje, ki ga je napovedal Saležu, so vzeli na znanje in upajo, da ne bodo baš med zadnjimi. Ker bo tekmovalcev veliko, bodo tudi Križani prispevali 10 l novega vina za zmagovalno moštvo.

Pri diskusiji so predvsem omenili slabo stanje cest ter pri tem sklenili, da bodo predložili občini vlogo, v kateri bodo zahtevali, da jih končno popravijo.

Telefonski številki uredništva

93-808 in 94-638

Poštni predal 502

SLAVA PADLIM BORCEM!

Tov. Rado Simčič

Rodil se je v Dobrovem pri Gorici 11. septembra 1921. Že 10. avgusta 1942 je prišel v Kraški bataljon IX. korpusa NOV. 18. septembra 1944 so ga nacisti zajeli na goriškem kolodvoru. Zaprli so ga v goriške zapore, obsodili maja meseca na smrt, a 2. junija so ga odpeljali v Trst, v Coroneo. Verjetno se je njegova življenjska pot končala v tržaški rižarni.

Tov. Ljubo Simčič

Prav tako kot brata Rado in Vili se je tudi tov. Ljubo rodil v Dobrovem pri Gorici — 21. junija 1923. 10. septem. 1942 je šel za bratom v kraški partizanski bataljon. Zgodaj spomladi leta 1944 so ga Nemci zajeli v borbi pri Podgori. Zaprt je bil na goriškem gradu. Aprila 1944 ga je vojaško sodišče obsodilo na smrt. Ustrelili so ga na goriškem gradu 29. aprila 1944.

Tov. Vili Simčič

Tov. Vili je tretji sin zavednih staršev, ki so žrtvovali življenje za svobodo domovine. K partizanom je odšel takoj po kapitulaciji Italije. Toda kmalu so ga v borbi zajeli Nemci, 27. septembra 1944. Naslednji dan so ga ustrelili v Steverjanu obenem s petimi tovariši po zverinskem mučenju, ki so ga opravili SS-ovci.

Trije bratje — trije borci! Slava jim!

Kako je s strokovno šolo na Općinah?

Na Općinah je obstajal do letos dvoletni strokovni tečaj v slovenskem jeziku. Ker se je glede na precejšnje število učencev pokazala potreba za razširitev tega tečaja, so slovenski starši vložili pri šolskih oblasteh prošnjo za ustanovitev popolne triletne strokovne šole, kot jo imajo na Općinah že italijanski otroci.

Slovenski starši se zelo čudijo, zakaj imajo italijanski otroci na Općinah že triletno strokovno šolo, medtem ko morajo slovenski otroci, ki jih je v tem kraju prav gotovo več kot italijanskih (kar nam dokazuje tudi število slovenskih otrok na tamkajšnji osnovni šoli), šele prositi odgovorne oblasti za ustanovitev take popolne strokovne šole. Odgovornim oblastem je prav gotovo znano, da se vpisujejo v slovenski strokovni tečaj tudi učenci iz slovenskih osnovnih šol na Repentaboru in v Trebčah. Zakaj torej ponovno ta dvojna mera pri reševanju vprašanj slovenskega in italijanskega šolstva?

Ker se je letos prijavilo za vpis v tretji razred strokovne šole že dvanajst učencev in ker je letošnji vpis v prvi razred iste šole zelo številen (okrog 50 učencev), zahtevamo z vso upravičenostjo, da se ustanovi za slovenske otroke strokovna šola v enakem obsegu kot za italijanske učence. Pričakujemo, da bodo šolske oblasti ugodile upravičeni zahtevi slovenskih staršev ter dokončno rešile vprašanje ustanovitve triletne strokovne šole na Općinah.

Vsi za enega eden za vse!

Veljavo tega starega izreka bomo preizkusili od jutri naprej, ko se prične teden «Za našega dijaka». V tem tednu bo prispeval za Dijaško Matico vsak, ki nekaj da na narodno skupnost in solidarnost.

OB KONGRESU DELAVSKE ZBORNICE

Včeraj z delodajalci - danes z delavci

Medtem ko smo imeli včeraj v Trstu otvoritev kongresa italijanske zveze industrijcev (Confindustrie), bo danes pričetek prvega tako imenovanega kongresa Delavske zbornice. Na ta kongres so povabljeni tudi župan Bartoli, predsednik cone Palutan in še drugi «visoki eksponenti», torej skoraj vsi tisti, ki so včeraj že prisostvovali začetku del kongresa Confindustrie (bolje rečeno delodajalcev). Včeraj so ti gospodje pozdravljali in odobravali stališče delodajalcev, danes bodo na kongresu te «sindikalne» organizacije izpodbujali tržaške delavce k borbi za dosego vseh «upravičenih» zahtev. In po vsem tem si gospodje pri Delavski zbornici upajo trditi, da je njihova organizacija sindikalna organizacija, ter da niso na isti črti z delodajalci.

Ni čuda, da se za kongres Delavske zbornice zanimajo le «višji» krogi, medtem ko se zanj ne zmeni noben pošten tržaški delavec, ki dobro ve, kaj ta organizacija predstavlja in kakšno je njeno stališče do borbe delavskega razreda proti naraščajoči ofenzivi delodajalcev.

Zelo velik interes za kongres pa so pokazali vsi kominformistični sindikalisti, ki so v zadnji številki «Unità operaia» posvetili dogodku celo uvodni članek z naslovom «Il nostro saluto al primo congresso della Camera del Lavoro di Trieste». V tem članku pogrevajo svojo staro željo, da bi jih voditelji Delavske zbornice končno vendarle sprejeli v svojo sredino; kominformisti namreč upajo, da so se s svojo izdajalsko politiko že toliko prikupili voditeljem DZ, da bi jih končno vendarle lahko smatrali za prijatelje. Izražajo seveda upanje, da bi «kongres» proučil to «prošnjo» ter jih končnoveljavno vključil v vrsto «borcev za pravice delavskega razreda».

Tržaškega delavstva ne morejo preslepiti še tako lepo zveneča gesla, ki jih uporablja vodstvo Delavske zbornice ob priliki «kongresa»; tržaško delavstvo dobro ve, da se položaj v tej organizaciji ne bo izpremenil, četudi se bo njeno vodstvo začasno spremenilo. Prav tako tudi ve, da bo ta organizacija ostala še v naprej zaščitnica predvsem interesov delodajalcev, ker je bila v ta namen tudi ustanovljena. Zato odločno obsoja stališče kominformistov, ki hočejo dokazati, da manjka tej organizaciji edino «pravo» vodstvo, da pa je drugače delo te v popolnem skladu z interesi delavskega razreda. Navzočnost vseh zgoraj omenjenih osebnosti na tem kongresu nam je najboljši dokaz za resničnost naše trditve.

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

Sobota 30. septembra
Hieronim, Jekica
Sonce vzide ob 6.00, zatone ob 17.49. Dolžina dneva 11.49. Luna vzide ob 19.18, zatone ob 10.33.
Jutri nedelja 1. oktobra
Remigij, Semislava

OF

DANES MNOZICNI SESTANKI OF V NABREŽINSKEM OKRAJU

Danes 30. 9 ob 20 v Sesljanu-Vižoljah; 30. 9. ob 20. v Mavhinjah.

Sestanki staršev šoloobveznih otrok bodo danes ob 15 v Stivanu, ob 17 pa v Devinu. Na teh sestankih se bo razpravljalo o naših šolskih problemih, ki so zelo važni zlasti v ogroženih krajih kot so Devin in Štivan.

Prihodnji teden bodo sestanki staršev tudi v ostalih vaseh nabrežinskega okraja.

Okrajni odbor Osvobodilne fronte IV. okraja se zahvaljuje vsem darovalcem, ki so prispevali za venec bazoviškim junakom. Nabranega je bilo 6.260.— lir.

Predavanja ob priliki razstave slovenske knjige

Ob razstavi slovenske knjige, ki je odprta dnevno od 17—21, ob nedeljah od 16—21, bodo v škedenjski kinodvorani predavali:

Danes ob 20.30 tov. prof. Andrej Budal o knjigah in branju;

prihodnji četrtek, 5. oktobra ob 20. uri pa bo predaval tov. Drago Pahor o slovenskem šolstvu.

Prekop grobov

Mestna občina sporoča, da bodo prekopali grobove na občinskem pokopališču v Barkovljah (IV. polje, tretja vrsta) kjer ležijo posmrtni ostanki umrlih med 9. avgustom in 29. decembrom 1940. Svojci, ki nameravajo prenesti posmrtne ostanke v drug grob, naj vložijo prošnjo do 31. oktobra t. l. na upravni oddelek tehničnega občinskega urada, oddelek za pokopališča, Ul. del Teatro 5-III, soba 43.

NOCNA SLUZBA LEKARN

Barbo - Carnici, Garibaldijev trg 5; Benussi, Ul. Cavana 11; Ravasini, Trg Liberta 6; Alla Salute, Ul. Giulia 1; Zanetti - Testa d'Oro, Ul. Mazzini 43; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju imata stalno močno službo.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje

V nedeljo 1. oktobra ob 20. uri

GOSTOVANJE V GLEDALISCU V KOPRU z Goldonijevo komedijo:

„PRIMORSKE ZDRAHE"

DAROVI IN PRISPEVKI

Ricmanjci so darovali odboru za proslavo bazoviških žrtev 1100 lir, za Dijaško Matico 1.050 lir.

Nabrežinske žene beneškim otrokom. Za pomoč beneškim otrokom, ki so bili na letovanju v Trstu, so prispevale tudi nabrežinske žene, Angela Fuks 2 krili, 1 kg testenin, 1000 lir; Avrelija Pertot 2 krili, 2 spodnji majici, 1 pulover, 2 para nogavic, 1 hlačke, 1 kg testenin, 300 lir; Ivanka Mihelič 1 krilce; Marija Pertot 200 lir; Draga Pertot 100 lir; neimenovana 2 krili, 3 puloverje, 2 komada spodnjega perila, 1 majico, 1 kg testenin.

TRZASKA BORZA

Zlati šterling 8100-8150, papirnati šterling 1580-1680, dolar 670-674, dolar (telegrafski 681-683, švicarski frank 154.5-155.5, 100 francoskih frankov 172-176, avstrijski šiling 22.75-23.25.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 29. septembra 1950 se je v Trstu rodilo 8 otrok, porok je bilo 13, umrlo pa je 11 oseb.

POROCILI SO SE: mehanik Umberto Segat in gospodinja Lidia Savron; mehanik Cesare Giadrossi in gospodinja Liliana Babuder, delavec Nicola Erminio Gorghetto in gospodinja Domenica Trovato, mehanik Anton Gallo in dijakinja Bruna Benedetti, soboslikar Duilio Battaglia in šivilja Silvana Fabian, univerzitetni dijak Claudio Pecorari in gospodinja Bianca Cusin-Ritter, direktor podjetja Paolo dr. Mainardi in univerz. dijakinja Ornella Romani, prodajalec Guido Bieker in šivilja Nerina Juvari, inšpektor CP Ezio Bressan in uradnica Elda Galio, uradnik Libero Calligaris in gospodinja Dionora Zafferini, šofer-mehanik Josip Deboni in gospodinja Savina Agarinis, uradnik Elio Polidori in prodajalka Elsa Irene Maccan, mehanik Alojz Stolfa in šivilja Edvina Benco.

UMRLI SO: 59letna Pierina Bon por. Calligari, 63letni Natale Romich, 69letna Ida Minelli Desseabeaux, 67letna Marija Scuccinaro por. Campagna, 39letna Marija Biban, 58letni Josip Padovani, 83letna Ivanka Uršič vd. Sirsek, 30letna Nera Bezzina por. Guida, 62letni Karol Erbis, 64letni Ivan Coccioli, 85letna Magdalena Jarec por. Robin.

KINO

Rossetti. 16.30: «Neulovljiva 12». Walter Chiari, S. Pampanini.
Excelsior. 16.00: «Državna tajnost», Douglas Fairbanks.
Fenice. 16.00: «Deček z zelenimi lasmi», Pat O'Brien.
Filodrammatico. 16.00: «Klic oktobra», Glenn Ford, T. Moore.

Alabarda. 14.30: «Nepremagljivi».
Armonia. 15.20: «Tretji človek», A Valli, O. Welles.
Garibaldi. 15.00: «Skrivnost ženske», Gene Tierney.
Ideale. 16.00: «Mlada vdova», Jane Russell.
Impero. 14.30: «Brezupno tvoja», Bette Davis.
Italia. 16.00: «Velika ljubezen», Bette Davis.
Ob morju. 16.00: «Macfovia», Marija Felix.
Savona. 15.30: «Zarota Barovije», B. Hope.
Viale. 16.00: «Tajfun nad Malezijo», Dorothy Lamour.
Vittorio Veneto. 16.00: «Imejmo se radi», P. Mangano.

Azzurro. 16.00: «Okrvavljeni meči», L. Parks.
Belvedere. 16.00: «Ujetnik otoka morskih psov».
Marconi. 16.00: «Karavana upornikov», Maria Montez.
Massimo. 16.00: «Tajnost mesa», Paulette Goddard.
Odeon. 16.00: «Brez povratka». Gary Cooper.
Radio. 16.00: «Dobri Samaritan».
Venezia. «Pilot smrti», J. Dunn.
Vittoria. 16.00: «Duše v blodnji».
Železničarski (Sv. Vid). 16.00: «Zeleni delfin».
Letni kino Rojan. 19.30: «Kasbah».
Sv. Just. 19.00: «Cudež zvonov».

Sestanki vdov in invalidov iz NOV

Tajništvo Zveze partizanov STO za nabrežinski okraj sporoča, da bodo sestanki vdov in invalidov iz NOV 4. oktobra t. l. v naslednjih krajih:

V Nabrežini na sedežu okrajnega odbora OF (Dútkova hiša, štev. 89) ob 19.30; v Križu pri Beljanovih ob 19.30; v Saležu pri Obadu ob 19.30.

RADIO

JUGOSL. CONE TRSTA
(Oddaja na srednjih valovih 212.4 m ali 1412 kc)

SOBOTA 30. 9. 1950

6.30: Jutranja glasba; 6.45: Poročila v ital. in objava sporeda; 7.00: Napoved časa - poročila v slov. in objava sporeda; 7.15: Jutranja glasba.
12.00: Lahek operni spored; 12.30: Italijanska zabavna glasba; 12.45: Poročila v ital. in objava sporeda; 13.00: Napoved časa - poročila v slov in objava sporeda; 13.15: Koncert violinista Alberta Dermelja; 13.45: Gospodarski pregled (ital.); 14.00: Zabavni orkester Radia Ljubljana; 14.30: Pregled tiska v ital.; 14.45: Pregled tiska v slov.
17.30: Za oddih; 18.00: Pionirska ura (ital.); 18.30: Klavirske skladbe za mladino izvaja pianist Pavel Sivic; 18.45: Poročila v hrvaščini; 19.00: Glasbena medigra; 19.15: Poročila v ital.; 19.30: Napoved časa - poročila v slov.; 19.45: Pesmi borbe in dela; 20.00: Hrvatski kulturni pregled (hrv.); 20.30: Pesmi jugoslovanskih narodov; 20.45: Politični pregled (sl.); 21.00: Veder sobotni večer (slov.); 21.30: Zabaven glasbeni spored; 22.00: Človeško na pohodu (ital.); 22.15: Claude Debussy: Morje, simfonične slike; 22.35: Plesna glasba; 23.00: Zadnja poročila v ital.; 23.05: Zadnja poročila v slov.; 23.10: Objava dnevnega sporeda; 23.15: Uspavanke; 23.30: Zaključek.

Obveščamo naše poslušalce, da bomo v nedeljo 1. oktobra pri pionirski oddaji ob 13.30 ponovili na splošno željo oddajo «Ribič in ribica», pravljico v verzih.

LJUBLJANA, MARIBOR in rel. postaja NOVA GORICA
(Oddaja na valih 327,1; 188,9; 212,4; 202,1 m.)

SOBOTA 30. 9. 1950

5.00: Jutranji pozdrav; 5.15: Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda; 5.30: Pesmi narodov Jugoslavije; 5.50: Jutranja telovadba; 6.00: Napoved časa, poročila in radijski koledar; 6.10: Jutranji koncert.
12.00: Lahek opoldanski spored; 12.30: Napoved časa in poročila; 12.40: Pisan spored slovenske narodne in umetne glasbe - vmes ob 13.00-13.15: Mladinska oddaja; 14.00: Igra Zabavni orkester Radia Ljubljana; 14.30: Kulturni pregled; 14.40: W. A. Mozart: Simfonija v C - duru «Jupiter»; 15.00: Napoved časa in poročila; 15.10: Glasbena medigra; 15.15-15.30: Filozofski kulturni pregled.
18.00: Igra Zabavni orkester Radia Zagreb; 18.30: Oddaja za pionirje; 18.50: Iz otroškega sveta; 19.00: Napoved časa in poročila; 19.15: Simfonična dela Aleksandra Glazunova, Antona Arenskega in Sergeja Rahmaninova; 20.00: Tedenski zunanjepolitični pregled; 20.15: Glasbena medigra; 20.50: Veder večerni spored; 22.00: Prenos poročil Zvezne postaje Beograd; 22.15: Za ples in razvedrilo; 23.30: Poročila; 23.35: Konec oddaje.

ADEX izleti

7., 8. in 9. oktobra izlet z vlakom

v ZAGREB

Prijave pri vseh potovalnih uradih do 30. t. m.

ADEX izleti

15. oktobra t. l. izleti

v POSTOJNO

Prijave pri vseh potovalnih uradih do 2. oktobra t. l.

NA PRAGU ZIME

Povišanje najemnin in splošno gospodarsko stanje

Socialnopolitična problematika tržaških razmer se je pod konec meseca pričela nekam nevarno ostriti. Menimo namreč ukrep, ki ga je sprejela ZVU in odredila znatno povišanje najemnin, kar prizadene zlasti ogromno množico stanovanjskih najemnikov. Očividno se odločujoči činitelji pri tem niso zavedli niti tega, kar so še sami upoštevali in navedli pri spomladnem povišanju cen kruhu, moki in testeninam. Zanimivo je, da je ZVU zapisala v svojem poročilu za upravo Marshallovega plana ECA, za letošnje prvo trimesečje, še naslednje, nekam precej «socutne» besede: «Morali bi bili povišati cene kruhu, moki in testeninam v mesecu januarju. Vendar pa, ker smo smatrali, da je bila zima neprimeren čas za uvedbo takšnih odločb, smo sklenili odložiti tak ukrep do sredine marca». Kaže tedaj, ker prihaja povišanje stanovanjskih najemnim prav pred zimo ne pa na pomlad, da so oblasti bodisi mnenja, da vlada pri nas ugoden gospodarski položaj in blagostanje, bodisi, da je mogoče lok še naprej brez skrbi napenjati in pritiskati na delavstvo in nameščenstvo. Citali smo sicer, (in jih bomo verjetno še) razne razlage, po katerih to poviševanje najemnin ni tako strašno in da smo s tem v glavnem prišli na splošno italijansko povprečje. Seveda je stvar okusa tako lahkotno obravnavati vprašanje, zaradi katerega se danes razburjajo desettisoči, in sicer upravičeno.

Gospodarski položaj namreč celo po uradnih dokumentih ni ugoden in niti ni mnogo upanja, da bi se stvari izboljšale. Že imenovano poročilo ZVU pravi n. pr. v svojem splošnem gospodarsko-političnem pregledu, da treba podčrtati, da se je konkurenčna zmogljivost Trsta (industrije, trgovine, plovbe, itd.) zadnje čase zmanjšala. Namreč, tako trdi ZVU, od preteklega septembra so bile vse evropske države razvrednotile svoje valute v mnogo večji meri kakor Italija. S tem hoče poročilo podčrtati, da je področje lire manj sposobno za tekmovanje na področju zunanje trgovine. Obenem se poudarja največja važnost znižanja proizvodnih in drugih stroškov tržaške industrije in trgovine, ki naj v ta namen izboljšata svoj delovni postopek in sistem. Ob zaključku tega poglavja je tudi govora o možnosti, ako ne bodo izvedene izboljšave, da se bodo morali Tržačani sprijazniti z znižanjem življenjskega standarda.

Od sestave tega poročila, ki je bilo javnosti izročeno komaj te dni, je preteklo že mnogo mesecev. Vse te mesece so hišni lastniki in posestniki, kakor seveda že več let poprej, pritiskali z vseh strani in po vseh potih na oblast zaradi povišanja najemnin.

To bodo delali tudi še naprej. Toda oblast bi se bila morala najprej vprašati ali so splošne razmere takšne, da lahko naloži delovnim ljudem nova bremena. Mesec september je bil sicer na prvi pogled nekam živahen z gospodarske plati: imeli smo velesejem in mnoge prireditve okrog njega, ustanovili smo «Center za gospodarski razvoj Trsta», v Zavljah so slavili bodočo «industrijsko luko» s postavitvijo temeljnega kamna prve tvornice. Posebni ukazi ZVU so prinesli nove možnosti dajanja posojil obrtnikom ter posojil v turistično gostinske namene. Nazadnje prihajajo poročila o fiskalnih olajšavah za ladjedelniško in podobno delavnost.

Velesejmska prireditev je zares začasno poživila naše mesto in tudi načrti za bodoči razvoj te prireditve so lepi. Toda glede na visoko doneče besede, ki so padale ob tej priliki in govorile o raznih važnih funkcijah tržaškega emporija, in ako še primerjamo odmeve, ki jih je tržaški velesejem vzbudil drugod, bo treba vendarle ugotoviti, da smo komaj na začetku poti in da le-ta ni niti še točno trasirana. «Mednarodni» značaj prireditve je bil nedvomno skromen po obsegu; lahko rečemo, da razen Italije, Jugoslavije in Avstrije ni bilo drugih držav, zlasti ne nekaterih najvažnejših srednjeevropskih držav. Še manj dežel Levanta in Bližnjega vzhoda. Povrhu je tvorila avstrijska razstava delež ene same pokrajine te zelo industrijsko razvite republike. Celo v italijanskem gospodarskem tisku tržaška prireditev ni naletela na zaznaven odmev, ako izvzamemo poročilo o obisku ministra Tognija, ki ga je prinesel v malce večji obliki «Il Globo». Približno v istem času je namreč odpiral vrata velik tekmec našega sejma, «Fiera del Levante» v Bariju, kjer je bila udeležba zares mednarodna in kjer ima prireditev možnost dihati iz polnih pljuč, saj ji grade n. pr. poseben paviljon za razstavljanje avtomobilov, ki sam meri nad polovico pokrite površine VSEGA tržaškega sejma, da o ostalih objektih sploh ne govorimo. Tudi mali Bocen (Bolzano), kjer se postavljajo južno-tirolski. Nemci s svojim gospodarstvom, je vzdignil po gospodarskem tisku mnogo več prahu, kakor «mednarodna, srednje - evropsko - sredozemska luka» Trst. Ima na svojem velesejmu skoraj 1300 razstavljalcev iz 13 držav, in sicer v zares številni in pestri razporeditvi. Treba bo torej mnogo, zares mnogo dela, da bo tržaški velesejem pridobil mednaroden pomen, ki bi ga nedvomno moral imeti. Predaleč bi zašli, ako bi se spuščali še v celo vrsto vprašanj, ki nagajajo razvoju tržaškega gospodarstva in s katerimi so tržaški podjetniki bolj ali manj odkrito prišli pred ministra Tognija, ki je na sestanku v Trgovinski zbornici premnogokrat prišel v zadrego, ker je moral sam ugotoviti, da se interesi splošnoitalijanskega gospodarstva še zdaleč ne krijejo z interesi tržaškega gospodarstva.

*Če se, nadalje, spomnimo besed ravnatelja oddelka za finance in gospodarstvo pri ZVU g. W. C. Haroldsona na tiskovni konferenci in sestanku s tržaškimi industrijci dne 8. pr. m., se šele prav zavemo, da je ustanovitev «Centra za gospodarski razvoj Trsta» v zvezi z življenjskim standartom pri nas. G. Haroldson je namreč utemeljil potrebo po tem novem gospodarskem uradu prav s sklicevanjem na nevarno možnost padca življ

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Podružnica uredništva in uprave Primorskega dnevnika v Gorici - Ul. Silvio Pellico 1|II. nadst. - Telefon 11-32

OB VPISOVANJU V SLOVENSKE ŠOLE

Slovenskega otroka v slovensko šolo

Prozorni nameni šovinističnega ustrahovanja

Te dni so slovenski otroci v Italiji vpisujejo v osnovno šolo. Marsikateri med njimi bo prvič v svojem življenju prestopil šolski prag; velika večina pa se bo premaknila za eno leto bliže koncu svojega šolanja.

Staršem povzroča vpisovanje otrok v šolo nemalo skrbi, kajti vzporedno s šolo se bližajo tudi stroški in kup stvari, ki marsikateri materi ne puste, da bi mirno zaspala. Tako se godi, če starši ljubijo svoje otroke in jim želijo dobro. Zlasti pa povzroča marsikatero skrb našim materam vpisovanje otrok v tukajšnje šole, ker italijanski tisk in vladne oblasti uprizarjajo pravo kampanjo proti vpisovanju na slovenske šole, ker upajo, da bodo na ta način prestrašile starše otrok in jih odvrnile od njihove namere.

V zvezi s to kampanjo šovinističnega tiska in reakcionarnih organizacij, katerih naloga v Gorici je, da «čuvajo» italijanstvo pred napadi «slavov», je treba poudariti, kakšnih sredstev se poslužujejo, da bi svoje peklenske naklepe uresničili in kakšne naloge časkajo naše ljudstvo v odgovor na njihovo delo.

Najpogostejša parola šovinističnih elementov, ki kroži med našim prebivalstvom, je, da bo otrok s slovensko šolo vseskozi zapostavljen, najsi bo pri delu ali kjer koli drugje. Ko spuščajo te krilatice so verjetno prepričani, da bodo med starši, ki ljubijo svoje otroke in ki želijo, da bi bili dobro preskrbljeni, povzročili vsakovrstne pomisleke, dvome, ki bi že zadostovali, da bi marsikateri omahljivec nasedel in morda celo proti lastnemu prepričanju vendar iz oportunizma vpisal otroka v italijansko šolo.

Fabrikantom takih propagandističnih krilatic, s katerimi skušajo spletkariti z dušo slovenskega otroka, moramo takoj povedati, da pri našem ljudstvu ne bodo našli odziva. Kako naj človek, ki se je toliko let boril za to, da bo njegovim otrokom omogočeno, da se vsaj kolikor toliko izobrazi v materinem jeziku, kar čez noč zamenja svoje prepričanje in ga zavrže. Značajni ljudje kakor so naši, kaj takega ne bodo nikoli napravili, ker nočejo zavreči pridobitev, doseženih s tolikimi žrtvami; ne bodo jih zavrgli, ker prav dobro vedo, da bi s takim svojim korakom poteptali vse žrtve in napore, ki so jih doprinašali skozi dolga desetletja.

Vpis slovenskega otroka v slovensko šolo je narodna dolžnost slehernega zavednega Slovenca. To bo obenem tudi najboljši odgovor vsem šovinističnim in reakcionarnim spletkam na račun naših otrok, ki bi jih radi iztrgali iz materinega okolja in jih usposobili za janičarje slovenskega naroda.

Čeprav pripadamo malemu narodu, smo na svojo narodnost vsaj toliko ponosni kakor kateri koli velikih narodov. Nimamo razloga, da bi se sramovali biti Slovenci, prav tako pa nimamo in ne moremo imeti razloga, da bi se sramovali, če imamo otroke, ki govorijo slovenski, obiskujejo slovensko šolo in se vzgajajo v duhu naših velikih mislecev, kakršni so bili Prešeren, Levstik, Cankar, Župančič itd.

Ljudstvo, ki je šlo tako junaško skozi narodnoosvobodilno borbo, ki je žrtvovalo nešteto življenj za to, da bo smelo nekoč govoriti v svojem jeziku, bo v trenutku, ko šovinistična reakcija napenja vse sile, da bi iztrgala iz naših otrok tisto dušo, ki jo je mati položila vanj, tem mahinacijam najbolje odgovorila s tem, da bo dalo svoje otroke tja, kamor spadajo: v slovensko šolo. Zločin nad narodom bi zagrešil vsakdo, ki bi podlegel šovinistični kampanji in vpisal otroka tja, kamor ne spada. Zagrešil bi pravo izdajstvo.

Vsa njihova kampanja je zgrajena na peščenih tleh. Popolnoma neresnične so trditve, da otroci s slovensko šolo ne bodo dobili primerne zaposlitve. Tudi v tem pogledu je usoda otrok samo v naših rokah. Če bomo šovinistom odgovarjali enotno in odločno, potem se bodo njihove v oblake segajoče nade skadile kakor jutranja megla, ko posijejo prvi jutranji sončni žarki.

14 tisoč brezposelnih stavbnih delavcev v videmski pokrajini

Izšla je uradna statistika o položaju stavbnih delavcev v videmski pokrajini. Iz nje smo izvedeli, da se celokupno število stavbnih delavcev v pokrajini suče okoli dvajsetih tisočev, od tega števila pa jih je sedaj, ko sezona stabnih delavcev še traja, zaposlenih samo okoli šest tisoč, to je malo več kakor četrtina. Brezposelnih je torej okoli 14 tisoč stavbnih delavcev.

Zelo občutna je brezposelnost v gorskih predelih pokrajine, to je v Beneški Sloveniji in Karniji, kjer v glavnem z deli prenehajo že v oktobru. Ce k temu dodamo še to, da je tudi v poletnih mesecih gradbena delavnost v gorskih predelih zelo pičla, potem si lahko vsakdo ustvari sliko stanja, v katerem se nahajajo tako slovenske kakor tudi furlanske družine v zimskih mesecih.

Seja občinskega upravnega odbora

Sinoči se je v beli dvorani goriškega županstva sestal pod predsedstvom župana dr. Bernardisa občinski upravni odbor k svoji redni tedenski seji. Na tej seji so odborniki pomudili predvsem pri preučevanju problemov navadnega upravnega značaja. Podrobnejše poročilo o poteku seje bomo objavili jutri.

USPEHI POPRAVNIH IZPITOV na slovenskih srednjih šolah

Popravni izpiti v jesenskem roku so se na vseh slovenskih srednjih šolah v Gorici zaključili, razen obeh matur, to je na klasičnem liceju in na učiteljišču.

Na nižji gimnaziji so uspehi naslednji:

Sprejemni izpit za prvi razred srednje šole je v jesenskem roku polagalo 24 dijakov in dijakinj; od teh jih je izdelalo sedemnajst, sedem jih je pa padlo. Izdelali so: Canciani Savina, Cigoj Nives, Comelli Marija, Cotič Virgil, Culetto Marijan, Cernigoj Germana, Florenin Srečko, Gravner Ida, Guinzi Bernardin, Kociančič Volči, Lenardi Rudolf, Mlekuž Marko, Tacor Jožica, Pahor Fabij, Primožič Adele, Radelti Marijan in Stanič Albert.

Popravni izpit čez drugi razred je polagalo sedemnajst dijakov, izdelalo jih je trinajst, štirje pa so padli. Izdelali so: Cernic Ivan, Erzetič Komelij, Korošec Sergij, Laurenti Aleksander, Primožič Karel, Rapotec Karel, Cernic Emilija, Droč Danila, Mauri Marija, Perat Mariza, Petejan Lidija, Primožič Ana in Vižintin Lucijana.

Popravni izpit čez drugi razred je položilo dvajset dijakov, izdelalo jih je trinajst, sedem jih je padlo. Izdelali so: Brejgant Vanja, Cernigoj Andrej, Erzetič Andrej, Figelj Stanislav, Leban Borut, Lupinc Zivko, Nanut Egon, Nanut Vladimir, Radetti Virgilij, Delpin Gabrijela, Jug Leonarda, Lenardi Marija in Petroni Lavra.

Nižji tečajni izpit je polagalo dvaindvajset dijakov in dijakinj, izdelalo jih je osemnajst, padli pa so štirje. Izdelali so: Kozman Mihael, Jaler Janez, Leban Aleš, Martellani Egidij, Pelicon Dušan, Petrini Roland, Pisk Bruno, Stoka Rrago, Vetrih Jožko, Vivian Renato, Cadario Marija, Gravner Elda, Humar Elizabeta, Massera Marija, Mozetič Milena, Peteani Majda, Polh Majda in Tomsič Vanda.

V četrtem razredu klasične gimnazije, to je v višji gimnaziji je polagalo izpite devet dijakov, izdelalo jih je šest, trije pa so padli. Izdelali so: Bednarich Alojzij, Cigoj Marija, Ceščut Ivan, Jarc Aleksander, Puzzer Silvan in Suligoj Bogdan.

Malo maturo je polagalo sedemnajst dijakov, izdelalo jih je štirinajst, padli pa so trije. Izdelali so: Cotar Zorko, Klirec Valentin, Onesti Viktor, Reščič Janko, Rusjan Sonja, Sturm Ana, Tul Alojzij, Cosina Maksimiljan, Cresevich Daria, Gruden Just, Leghissa Marta, Pojavnik Erika, Ravnik Marija in Tenze Ines.

Vstopni izpit za drugi razred liceja je uspešno položila Doljak Jožefa.

Popravni izpit čez drugi razred je polagalo pet dijakov, izdelali so štirje, padel je pa eden. Izdelali so: Vrtovec Dominik, Vuch Silvij, Valtrič Marko in Stekar Jožef. Vstopni izpit za tretji razred liceja je pa uspešno položil Sfiligoj Bogdan.

Popravni izpit čez prvi razred učiteljišča je polagalo deset dijakinj sedem jih je izdelalo, tri so pa padle. Izdelale so: Bolčina Ivana, Devetak Ivana, Gomišček Marija, Jalen Majla, Lakovič Vekoslava, Makuc Erminija, Marassi Sonja.

Popravni zipit čez drugi letnik učiteljišča so polagale tri dijakinje, ena je izdelala, dve sta pa padli. Izdelala je Pahor Marija.

Popravni izpit čez tretji razred učiteljišča je uspešno položila Pavsič Kornelija.

Vstopni izpit za tretji razred učiteljišča sta uspešno položila Vižintin Almira in Uršič Anton. Vstopni izpit za četrti razred učiteljišča pa sta uspešno položili Cerne Bogdana in Hussu Vijola.

Širite in čitaite Primorski dnevnik!

PROSVETNO DRUŠTVO „PRIMORSKA ZVEZDA" SOVODNJE

V NEDELJO 1. OKT. 1950. OB 16 BO V SOVODNJAH

KULTURNA PRIREDITEV NA PROSTEM

s sledečim sporedom:

Trodejanka Postržek (Scampolo) D. Niccodemija. Izvaja dramska družina Prosvetnega društva iz Podgore;

Otroški balet v nošah po narodnih motivih, ki ga izvaja baletna skupina iz Podgore;

Fotografska razstava, ki bo odprta ves dan;

Sledi prosta zabava s plesom.

VABIMO K UDELEŽBI

Prodaja vstopnic za sedeže v nedeljo od 8 do 15 v gostilni pri Jankotu v Sovodnjah; od 15 dalje na igrišču.

Zadnji dan vpisovanja v otroške vrtce

Goriško županstvu sporoča, da je vpisovanje v otroške vrtce samo še danes, sobota 30. septembra, od 9. do 12. ure, in sicer v slovenskih otroških vrtcih v Ul. Croce 3, Ul. Randaccio 22 in v Standrežu.

Pri vpisovanju svojih otrok morajo starši predložiti rojstni list in zdravniško spričevalo o cepljenju proti kozam in proti davici.

Še danes in jutri fotografska razstava v Sovodnjah

Zanimiva fotografska razstava v Sovodnjah, ki je bila otvorjena ob ljudskem taboru, bo odprta samo še danes od 19.—20. ure in jutri ves dan. Vsem onim, ki si je niso še ogledali priporočamo, da to storijo še danes ali jutri

Cepljenje proti kozam in davici

Goriško županstvo sporoča, da se bo cepljenje otrok proti kozam in davici v naši občini vršilo pri občinskem ambulatoriju v Ul. Mazzini od 2. do 7. oktobra od 9. do 10. ure. V občinskih ambulatorijih v Podgori pa dne 7., 9. in 10. oktobra 1950 od 14. do 15. ure.

Vse starše opozarjamo, da otroci ne bodo sprejeti v otroški vrtec brez potrdila o cepljenju proti kozam in davici.

KINO

VERDI, 16.30: «Krvava Donava», H. Barrymore;
VITTORIA, 17: «Se plapola zastava», E. Flynn:
CENTRALE, 17: «Tarzan in sužnja», V. Brown;
MODERNO, 17: «Našel sem zopet življenje», B. Donlewy;
EDEN, 17: «Stekleni ključ»,

Povišanje najemnin in splošno gospodarsko stanje

(Nadaljevanje z 2. strani)

so edini načrti, o katerih se vodijo pogajanja, ustanovitev predelovalnice tobaka in tvornice vžigalic, ki bi obe morali delati za potrebe italijanskega monopola». Te dni pa je prinesel list «Il Corriere di Trieste» celo glede poprej omenjene tvornice čevljev, ki bi jo postavil ameriški kapitalist, ostro kritiko na naslov rimskih vladnih krogov, da preprečujejo tej tvornici možnost razvoja, ker nočejo dovoliti, da bi smela oddajati svoje izdelke tudi na krajevni tržaški trg.

Predpisi v prid hotelske in turistične industrije (ukaz št. 157) ter pooblastilo zavodu «Cassa di Risparmio» v Trstu za dajanje kreditov obrtnikom in obrtniškim podjetjem, so za omenjene gospodarske panoge nedvomno koristni in primerni, toda njih korist se bo poznala šele čez dalj časa in samo že omenjenim gospodarskim panogam. Široke, predvsem delavske množice pa seveda ostanejo na istem kakor doslej in splošne perspektive so izrazito neugodne, ako zasledujemo poročila vsakovrstnega dnevnega tiska, ki vztrajno govore o odpustih in novih moznostih ter verjetnostnih odpustov. Ako in v koliko bo prinesel glede tega boljše vidike ukaz št. 180, ki bo objavljen prihodnje dni, in ki naj bi vseboval jiskalne olajšave za gradnjo ladij ter morda poskušal ublažiti posledice neizvedene raztegnitve ugodnosti, ki jih daje tako imenovani Scragatov zakon italijanskim brodarjem, je tudi še veliko in odprto vprašanje.

Medtem gredo cene svojo pot tako pri nas kakor v Italiji in tržaške razmere so v bistvu le odsev italijanskih, od koder prihaja večina blaga. Indeks cen na debelo, ki je znašal po poročilu milanske Trgovinske zbornice julija 6074,4 točke (1938 — 100), je dosegel v prvi polovici septembra, torej po komaj enem mesecu, 6519,1 točke, in se bliža 10odstotnem povišanju. Cene na drobno so v istem času napredovale od 6715,5 točke na 6905,5 točke, kar je odstotno sicer nekaj manj, toda znano je, da se zvišanje cen na drobno v primeri s cenami na debelo «prenaša» dalj časa, in seveda potem tudi mnogo počasneje «pojenjuje», t. j. se zniža, ako padajo cene na debelo. Trst je, kakor smo že ponovno ugotovili, najdražje mesto na področju lire, in je torej vse prej kot primerno, da je oblast spričo splošnih gospodarskih prilik in zaposlitve sprejela prav na pragu zime socialno tako zelo odiozen ukrep kakor je povišanje stanovanjskih najemnin. Na vsak način pa je s tem dala proste roke sindikalnim organizacijam, da zahtevajo v imenu delavstva in nameščenstva, primerno povišanje plač, bodisi glede na višanje najemnine bodisi glede na splošno naraščanje cen in padanje realne mezde. Prav tako bi mogli delovni sloji zahtevati znova uvedbo «političnih» cen za kruh, moko in tekstenine, kakor so veljale do sredine marca. Tem bolj, ker je finančni položaj državne uprave zelo ugoden. ZVU namreč računa, da bo imela državna blagajna, bodisi v prvi bodisi v drugi polovici letošnjega leta, nad 3 milijarde lir prebitka rednih prejemkov nad rednimi izdatki. Prebitek 6 milijard lir na leto bo prav zlahka financiral «politično ceno» kruha, ako upoštevamo, da je ZVU izdala poprej v ta namen v 18 mesecih, torej v letu in pol, komaj 2 milijardi lir. Končno je vendarle čas, da imajo od državnih financ največjo korist pač državljani, prebivalstvo in ne zgolj neki načrti, podjetniki in kapitalisti, ki si cer jemljejo izredno cenen denar, toda po drugi strani ne nudijo ničesar svojim delavcem. Niti zavesti trajne in varne zaposlitve ne!

Cepljenje z BCG proti tuberkulozi

Obveščamo vse starše otrok in vso mladino do 25 leta, da je že prispela in je že na delu zdravniška ekipa v Istrskem okrožju za cepljenje z BCG. Za cepljenje pride v poštev vsa predšolska, šolska in izvenšolska mladina do 25. leta.

Besežiranje je zaščitno cepljenje proti tuberkulozi, ki spada med najbolj razširjene bolezni ter je tudi zelo pogost vzrok smrti otrok in odraslih. V cepivu BCG (beseže) ima zdravstvo najmočnejše orožje, s katerim more obvarovati zdravega človeka pred jetiko.

Da ne bo navala in da se izognemo čakanju, naj se vsi strogo drže določenega kraja in CASA, ker samo tako bo lahko zdravnik opravil svojo nalogo hitro.

Ob tej priliki cepljenja bodo po večjih središčih okrožja zdravstvene konference. Tako bodo te konference v torek 3. oktobra v Portorožu, Sečjolah, Kortah, Kopru, Piranu, Strunjanu in Izoli.

OLO
poverjeništvo za zdravstvo

Vpišite se v tečaj za krojenje

Krojačnica «Omnia» v Kopru bo s prvim oktobrom odprla večerni krojaški tečaj za šivilje. Tečaj bo v prostorih krojačnice «Omnia» in ga bo vodil tov. Marino Gobbo. Vpisovanje v tečaj se je že začelo. Ob vpisu je treba položiti 500 dinarjev, katere pa bodo dobile ob zaključku tečaja nazaj vse tiste tečajnice, ki bodo redno obisko vale pouk. Ne bo pa vpisnina povrnjena tistim, ki bodo neredno obiskovale tečaj, ali pa ga celo opustile. Te bodo vpisnino izgubile in bo šla v korist tistih, ki se bodo pokazale najboljše.

Iz Krmina

Seja občinskega upravnega odbora

Krminski občinski upravni odbor je na svoji zadnji sprejel sledeče sklepe:

Zakup pobiranja potrošniškega davka za dobo petih let. Glede prošnje nekaterih kmetovalcev, ki so prosili odbor za razgovor v zvezi s plačilom družinskega davka, so odborniki—na podlagi ugotovitve, da se je občina pri določevanju družinskega davka strogo držala zakonov za lokalno financo, sklenili, da o tem ne bodo več razpravljali. Na predlog gradbene komisije, ki je predočila potrebo popravila nekaterih pločnikov, so odborniki sklenili, da si občina prevzame potrošek za ta dela. Nadalje so v glavnem odobrili otvoritev tečaja za krojenje in šivanje, ki ga bo vodila Angela Auersperg Gullin. Odobrili so tudi dodatek seznama občinskih revežev plačilo bolniških stroškov za zdravljenje Matilde Sturm, ugodili so nadalje še prošnji Antona Brandolina in prevzeli potrošek za zdravniški pregled Ane Sfiligojeve in Urše Brach ter delno tudi prošnji Geme Guiotto. Zavrnili pa so prošnjo Ivana Siona. V zvezi z oprostitvijo potrošniškega davka so ugodili prošnji Zoppolattija. Ob zaključku so še naložili globo raznim občanom, ki so poškodovali občinsko lastnino, in sicer: 2500 lir Jožefu Brandolinu, ker je kosil travo na občinskih travnikih. Ker niso na tej seji izčrpali dnevnega reda, so sklenili, da bodo preostale probleme reševali na prihodnji seji.

Vanganel

Obisk razstave v večjih skupinah

Pri nas vlada za letošnjo gospodarsko razstavo veliko zanimanje. Kot že lani, bomo tudi letos organizirali obisk v večjih skupinah, z avtomobilom naše kmetnaproze. Ko se bo vrnila ena skupina, se bo odpeljala druga. Tako bo omogočeno vsem prebivalcem,da bodo videli kakšne uspehe smo dosegli na gospodarskem in drugih poljih naše delavnosti.

ISTRSKI DNEVNIK

Podružnica uredništva Primorskega dnevnika v Kopru - Ul. Cesare Battisti 2 - Telefon 70

Dvomesečno tekmovanje na čast volitev okrajnih odborov SIAU

To bo nova izpodbuda za dosego ciljev na kulturnem, gospodarskem in organizacijskem področju

Okrajni odbor SIAU v Kopru je sklenil, da bo organiziral po vseh bazah in sektorjih dvomesečno tekmovanje na čast volitev okrajnih odborov SIAU, ki bodo zadnje dni decembra t. l. Tekmovanje bo trajalo od 1. oktobra do 21. decembra.

Osnovne in sektorske organizacije so takoj in navdušeno pristale na ta sklep in te dni imajo povsod množične sestanke, na katerih si postavljajo program del, ki jih bočejo izvesti v okviru prevzetega tekmovanja. To bo vsebovalo kulturno—športno, organizacijsko in brigadno delovanje vsega članstva SIAU.

Neizpodbitna je pač resnica, da je v naših množičnih organizacijah toliko dinamične sile, da ne bo nikoli usahnila. Vsak posameznik se zaveda, da je odvisen napredek družbe od nezadovoljnosti s samim seboj. Človek ni ustvarjen za to, da bo počival nad doseženimi uspehi, ampak si mora prizadevati više in više do skrajnih ciljev. To velja zlasti danes, ko je pred nami nešteto nalog, ki čakajo na nujno rešitev, to velja zlasti za SIAU, ki je nekako določena za to, da preobrazi našo družbo, vzgoji posameznika v docela novega človeka, ki se bo zavedal, da mora vsakdo delati predvsem za napredek skupnosti in za izboljšanje življenjskih pogojev vsega občestva, SIAU, ki ima kot politično organizacija vsega našega ljudstva vsebovana v svojem programu načela NOB in ki varuje vso tradicijo iz te dobe, nam je tudi porok, da bodo njeni člani zadane si cilje tudi izpolnili.

Krajevne, sektorske in tudi okrajne organizacije bodo tekmovale v tem, kdo bo bolje pripravil in povzdignil pomen volitev okrajnih odborov SIAU s pridobitvami pevskih zborov, dramskih družin, nastopi godb, športnih društev in klubov. V dvomesečno tekmovanje spada tudi organiziranje izletov po našem okrožju in v Jugoslaviji. Tu sem je treba prišteti še branje listov in revij ter pridobivanje novih naročnikov.

Politična zavest članstva SIAU je tako močna, da hočejo njeni člani in članice v času dvomesečnega tekmovanja doprinesti s prostovoljnim delom vse za izvedbo enoletnega gospodarskega plana. Pri tem se bodo omejile osnovne organizacije v prvi vrsti na objekte krajevnega merila kot so popravila in zgraditev vaških cest in potov, popravila in zgraditev vodnjakov, ljudskih in zadružnih domov, ureditev otroških vrtcev, jasli itd. V programu so tudi objekti okrajnega merila kot razširjenje in modernizacija Rižanske ceste, tržnica in ribarnica v Kopru, adaptacija Dijaškega doma v Kopru in podobno.

V ta namen bodo člani in članice SIAU tekmovali za čimvečjo udeležbo pri prostovoljnem delu, za organiziranje frontovskih brigad na bazah ali sektorjih, pri čemer bodo posamezne baze prevzele izvedbo določenega števila prostovoljnih ur in določile koliko članov SIAU bo dala vsaka baza za okrajno frontovsko brigado.

Končno bodo osnovne organizacije, sektorji in okraji izkoristili dvomesečno tekmovanje za poglobitev notranje organizacije. Povečale bodo število sestankov vseh množičnih organizacij pod vodstvom SIAU.

V dobi prevolivnega tekmovanja bo imela vsaka edinica najmanj 2 sestanka. Bazni odbori bodo tekmovali tudi v tem, kateri od njih bo lepše uredil sedež svoje organizacije, in kateri od njih bo bolj ekspeditivno reševal vsa vprašanja, postavljena od okrajnega odbora SIAU itd.

Posamezni bazni odbori bodo napovedali tudi drugim odborom predvolivno tekmovanje, ki bo zajelo sektorske odbore in oba okrajna odbora v našem okrožju.

Če pomislimo, da bodo posamezni kraj. odbori organizirali še številne večerne tečaje, politična predavanja, študijske krožke, ideče kotičke, kakor tudi, da bodo izpopolnili svoje knjižnice, da bodo pri svojih delovnih akcijah pritegnili v svoj krog skoro do poslednjega človeka svoje vasi, tedaj spoznamo, da bo v času tega dvomesečnega tekmovanja na nogah ves okraj odnosno vse okrožje. Zato je treba priznati velik moralni pomen temu tekmovanju, ki bo imelo za posledico tudi velike materialne, kulturne in organizacijske uspehe.

KAKO JE Z ODKUPOM GROZDJA

V nekaterih krajih je bilo kmetom premalo pojasnjena važnost odkupa grozdja, ki je tudi v njihovo korist

Zdi se, da se naši vinogradniki po nekaterih KLO premalo zavedajo ugodnosti, ki jih imajo z oddajo grozdja. O teh ugodnostih smo že pisali in je bilo prav tako pojasnjeno na množičnih sestankih po vseh krajevnih LO. Je pa vtis, da se od strani nekaterih kmetnaproz in KLO še ni napravilo dovolj, da bi bili vinogradniki na jasnem, da so vsestransko na boljšem, če sedaj oddajo grozdje. Vse delo predelave in oskrbovanja vina pri kipenju in nadaljnja skrb za ohranitev vina jim odpade. Poleg tega pa imajo še to dobro, da so brez skrbi, da se jim bo vino pokvarilo, kot se je to zgodilo marsikateremu vinogradniku-kletarju. Do sedaj se je najbolj izkazal KLO-Sečjole, kjer so kmetje oddali že skoro vse grozdje. Tu je treba poudariti, da so kmetje razumeli gospodarsko korist in da je KLO pravilno in dobro pojasnil ljudem to vprašanje. Tako tudi po nekaterih drugih KLO.

Niso pa tega razumeli v Kampel-Salari, Semedeli in Izoli. V teh krajih bo potrebno pospešiti odkup. Vemo, da so ljudje v Semedeli na množičnem sestanku odobravali in sprejeli za koristen tak način odkupa. Ko je prišel čas trgatve pa praktično niso odgovorili. Do sedaj so oddali le manjše količine grozdja. Imamo v tem kraju tri kmete, ki bi lahko sami oddali okoli 300 stotov grozdja.

Tem je treba ponovno pojasniti napačno mišljenje, da je treba najprvo napolniti vse sode doma in če bo kaj ostalo šele oddati. Kakor nekak ostanek tistega, kar bi sami ne mogli porabiti. Ni ljudska oblast imela namena koristiti sebi-ampak skupnosti, da bo skupnost imela večje koristi, če bo lahko izvozila dobro in kvalitetno vino. Že v enem izmed prejšnjih člankov smo govorili o pomanjkljivostih kleti in posode, zato ne bomo tega ponovno poudarjali. Moramo pa poudarjati, da so ugodnosti take, kot jih vinogradniki niso še nikoli imeli.

Vemo, da včasih «zapiha» sem čez škofijski blok «sapa» tistih, ki so bili nekdaj gospodarji teh vinogradnikov. Tu pa tam motijo tudi metrolire, katere nekateri še vedno previsoko cenijo. Na vse to moramo podčrtati NAJ NAŠI LJUDJE SAMI PREUDARIJO IN PREMISLIJO V TAKIH ZADEVAH. Prav gotovo reakciji in nasprotnikom ljudske oblasti ni prav nič pogodu, da bi iz našega okrožja lahko nudili prvovrstno blago. Že v naprej bi radi to preprečili. Zato pa so tudi šepetali s svojimi plačanimi agenti, da kam bodo prišli, ko bodo znova menjali dinarje v kakšno drugo valuto v razmerju tri za eno ali pa še več. Take «menjave» naj naše ljudi prav nič ne skrbijo, ker je podlaga dinarju naše delo. Lahko pa si belijo glave s takimi mislimi v Trstu, kjer je lir vsak dan le več. Kako pa je z njeno resnično vrednostjo, vedo najboljše Tržačani sami.

Zamenjava zdravstvenega osebja v koprski civilni bolnici

Nova obrekovanja in laži

Tržaški dnevnik «Il Giornale di Trieste» se je pred kratkim dotaknil vprašanja zdravstvenega osebja v civilni bolnišnici v Kopru. Ker je članek poln netočnih trditev, kot vselej kadar poroča o dogodkih v naši coni, kar bi lahko povzročilo nepravilno gledanje na organizacijo zdravstva in na upravo našega okrožja sploh, je potrebno, da pojasnimo tudi ta dogodek v pravi luči.

Sredi julija t. l. je sestra predstojnica redovnic—bolničark sporočila Poverjeništvu za zdravstvo po upravi bolnišnice, da je osrednja uprava njihovega redovniškega reda v Padovi z dopisom odpoklicala vse redovnice iz koprske bolnišnice v Padovo. Istočasno je poslala predstojnica Poverjeništvu za zdravstvo na vpogled prepis navedenega dopisa.

Dopis s katerim so bile odpoklicane redovnice-bolničarke se glasi takole:

Frančiškanske sestre
sv. Elizabete v Padovi
Padova, 13 junija 1950
Predraga prednica!

Z žalostjo sem zvedela, da so nekatere sestre zelo rahlega zdravja in zato mi ne dopušča vest, da bi jih pustila še dolgo na njihovem delovnem kraju. Potrebno je, da jih pokličem domov, kjer se bodo lahko odpočile in dobro pozdravile.

Vendar je moja želja in naravnost tako jaz, kakor Svet hočeva, da zapustijo Vašo bolnišnico ne samo bolne sestre, ampak dokončno vse, ker imamo vsak dan velike in nujne težkoče, zaradi katerih nam primanjkuje osebja.

Vidite torej, da nam je njihovo delo tukaj skrajno potrebno.

Zato Vas prosimo, da napravite nemudoma v ta namen korake, kajti pričakujem jih brez drugega 1. julija.

S temi željami Vas srčno pozdravljam z mojim materinskim blagoslovom.

Vam udana prednica
S. Costanzina Meloni (?)

Zaradi trenutno občutnega pomanjkanja zdravstvenih kadrov v naši coni, je Poverjeništvo za zdravstvo prosilo predstojnico naj bi bil odložen odhod toliko časa, dokler ne najde nadomestnega osebja za bolnišnico v Kopru. Predstojnica je pristala na to prošnjo, Poverjeništvo pa si je prizadevalo, da dobi osebje, ki bo tako po številu kot po sposobnosti lahko nadomestilo odhajajoče redovnice. Iskalo je osebje, ki bi poleg strokovne usposobljenosti obvladalo italijanski in slovenski jezik. V ta namen so bile odposlane ponudbe Gorici, Trstu in Reki. Ker ni bilo mogoče v nobenem teh mest dobiti primernih strokovnih moči, je sprejelo Poverjeništvo osebje iz ljubljanskih klinik.

Dne 9. 9. t. l. pod št. 1028—50 je Poverjeništvo za zdravstvo sporočilo redovnicam, da je novo osebje za koprsko bolnišnico prispelo in da prevzame službo s 15. septembrom. V zahvalnem pismu za njihovo dosedanje zaslužno delo jih je z istim dnem razrešilo službe. Od tedaj dalje so redovnice gostje civilne bolnišnice v Kopru in se pripravljajo na odhod.

Očitki, da je zdravstvena uprava izgnala redovnice, je zlobno potvarjanje resnice. Ne verujemo, da bi kdo od bralcev zgoraj navedenega lista dopuščal, da bi zdravstvena uprava, ki je v rokah strokovnjakov, imela interes na tem, da s svojimi ukrepi poslabša položaj zdravstvene službe v bolnišnici v Kopru. Čeprav nočejo ničesar vedeti o tem, naj si vendar enkrat za vselej zapomnijo, da je zdravstvena uprava, kakor vsa uprava sploh, napredna in da je ljudska oblast v zadnjih dveh letih izdala desetine milijonov denarja in deli za stalno izboljševanje zdravstvene službe in zdravstvenih zavodov v Istrskem okrožju. To priča nova bolnišnica v Izoli, otvarjajoči se sanatorij v Ankaranu, obnovitvena dela v bolnišnici v Kopru, Piranu in Bujah.

Tako tudi osebje v bolnišnici v Kopru, ki je zamenjalo redovnice ni moglo biti strokovno slabše. Že po svojem načelnem gledanju na stvar je morala zdravstvena uprava skrbeti za to, da zdravstveno službo v bolnišnici v Kopru lahko samo izboljša. Namesto dosedanjih treh redovnic je nastavila 10 strokovnih moči, od katerih so tri medicinske sestre (assistenti sanitarie) ter 7 bolničark in bolničarjev.

Zdravstvena uprava v coni B je sklenila ne glede na pisanje sovražne propagande, ki bi lahko iz svojega repertoarja izpustila vsaj zdravstvo kot humano institucijo, da bo stalno izpopolnjevala zdravstveno službo v Istrskem okrožju in se borila proti konservativnim nazorom politične ali verske narave. Samo interes bolnikov bo vselej odločilen pri odločitvah na področju zdravstvene organizacije in zdravstvene službe v bolnišnicah Istrskega okrožja. Ljudska oblast bo tudi v bodoče z izdatnimi sredstvi podprla obnovo zdravstvenih zavodov in skrbela za nove zdravstvene kadre, in sicer ne iz malenkostnih vidikov krajevnih interesov samo nekaj skupin, temveč od upoštevanja splošnih interesov najširših slojev prebivalstva v okrožju kot celote.

Iz podatkov zdravstvene uprave torej sledi, da so redovnice — bolničarke same in to v kritičnem trenutku odpovedale službo v bolnišnici v Kopru in da jih do danes, ko so že 14 dni razrešene službe ni še nihče izgnal iz Kopra.

Z. O.

Vpisovanje v Glasbeno šolo

Vpisovanje v Glasbeno šolo v Kopru bo od 2. do 9. oktobra dnevno od 10 do 12 in od 14 do 17 v šolskih prostorih, Ul. Verdi št. 9.

Vpisovali bomo učence za klavir, violino, violončelo in kontrabas ter za pihala: flavto, klarinet, oboo, trobento, rog in pozavno.

Ti učenci bodo morali obiskovati tudi predmete, ki so predpisani za njihovo stopnjo: solfedžo, teorijo ali harmonijo in zborovsko petje.

Za solfedžo in zborovo petje se lahko priglasijo tudi taki učenci, ki se ne bodo učili instrumenta.

Ravnateljstvo

Josip Jurčič
Janko Kersnik

ROKOVNJAČI

ZGODOVINSKI ROMAN

56.

Jok jo je zopet posilil.

Poljak je nemo poslušal to preprosto povest. Smililo se mu je to nesrečno dekle in usoda bratova ga je močno ganila. Vedel je, da Nandeta ne bo več nazaj, ker ga do sedaj ni bilo; ruski sneg jih je malo vračal.

«Pisal bom v Ljubljano in na Dunaj», je dejal Stefan po kratkem premolku, «morda je mogoče kaj pozvedeti o Nandetu!»

Govorila sta še dalj časa in oskrbnik je peljal bratovo ljubico naposled k svoji ženi. Proti večeru šele se je Polonica vrnila domov.

Dolgo časa je trajalo, da je dobil Stefan po prizadevanju francoskega poslanstva poročilo o bratu. Mogoče je bilo to, ker se je Nande, kakor je bil že prej naznanil Polonici, vpisal s svojim pravim imenom med francoske prostovoljce. Pa to poročilo je bilo kratko; pripovedovalo je, da je Ferdinand pl. Basaj v zapisnikih polkovih, katere so sestavili po begu iz Rusije, zaznamenovan kot izgubljen, «perdu».

Ruski sneg je bil morda njegov mrtvaški prt.

Leto pozneje je umrl stari sodnik Gavrič in kmalu potem je tudi Poljak prejel tako ugodno ponudbo s Češkega, da je sklenil, zapustiti Kranjsko ter iti tja. Dobil je tam oskrbništvo velike domene. Pri svojem prijatelju, doktorju Burgerju pa je založil prej ono vsoto, ki jo je rajnka mati namenila Ferdinandu: Stefan je odločil, da se hrani sedaj za Nandetovo hčerko. Dopisovala sta si prijatelja še dolgo, a po dr. Burgerjevi smrti so izostala pisma s Češkega in tudi Stefana ni bilo več na Kranjsko nazaj.

Rokovnjaška družba pa je polagoma v teku let zopet jela naraščati in puščala je vnovič tu in tam, pri kmetih in gospodih svojo sled. Pa bile so vse to le male tatvine; do večjega ni prišlo, ker jim je manjkalo stare organizacije ali bolje starega energičnega organizatorja. Prvi deležniki so bili seveda vsi udje nekdanje silne rokovnjaške drhali.

Tudi neki Groga je nastopil, imenovan «veliki Groga, rokovnjaški papež», ki je svoje ljudi v Udnem (vojvodinem) borštu nad Kranjem pod krivo jelko tudi poročal, govoreč za blagoslov:

«In nomine patre
vzemi jo na kvatre!
Če drugo dobiš,
pa to zapustiš!»

Pa to ni bil pravi nekdanji Groga. Umrl je ta mož v visoki starosti šele leta 1854 in bil je — Tomaž Velikonja.

Dvajset let sem pa so rokovnjači izumrli in zginili. Živé le še v pripovestih o njihovih tatvinah.

In Polonica?

Ko sva predlanskim z ranjkim Jurčičem šla na sprehod čez kolovške gozde, vodila naju je pot tudi mimo Mozolovine. In tam je pri čebelnjaku sedela stara, skljucena ženica, ki naju je prijazno pozdravila. Govorili smo nekaj

VOJNA ŽARIŠČA IN OZN

Slehernemu narodu je treba priznati pravico, da si brez «prijateljskega» vmešavanja tujih sil sam kroji svoj način življenja in svobode

Živahne debate na zasedanju Generalne skupščine OZN opozarjajo, da je to zasedanje v marsičem izredno važno — če ne kar odločilno — za nadaljnji razvoj mednarodnih odnosov. Posebno se na zasedanje Generalne skupščine pripravljala zahodna diplomacija, saj je bil namen newyorškega sestanka ameriškega, angleškega in francoskega zunanjega ministra in tudi sestanka zunanjih ministrov dvanajstih držav Atlantskega pakta, razčistiti nekatera poglavitna mednarodna vprašanja, o katerih so razpravljali tudi Združeni narodi, in, kolikor se da, vskladiti svoja stališča do teh problemov. Na drugi strani pa kaže izredno številna sovjetska delegacija, ki ji načeluje Andrej Višinski, minister za zunanje zadeve Sovjetske zveze, da se tudi voditelji «vzhodnega bloka» resno pripravljajo izkoristiti govorniški oder Združenih narodov ne samo za diplomatske akcije, temveč tudi za čim širšo popularizacijo svojega stališča.

Vse kaže, da je korejsko vprašanje tista točka, na kateri je težišče številnih nastopov pred Generalno skupščino, in osrednji problem, s katerim se ukvarjajo diplomati vseh držav. Generalna skupščina bo z «reševanjem» problemov, ki so povezani z vojnim spopadom v Koreji, imela dovolj priložnosti, da nakaže možnosti, kako zavarovati svetovni mir. Korejski problem ni namreč samo v tem, da v tem delu Azije vihra vojna z vsemi posledicami, da v tem spopadu neposredno ali posredno sodeluje veliko število držav in da je od razvoja vojaških operacij v precejšnji meri odvisna bodoča usoda korejske države in njenega naroda, temveč tudi v tem, da človeštvo še danes ni gotovo, ali bo ta spopad ostal omejen na ozek pas Azije, ali pa grozi nevarnost, da se bo vojna razširila tudi drugam.

Korejska vojna nas opozarja še na drugo cgnjišča vojne nevarnosti. Oba velika bloka držav — zahodni in vzhodni — se neposredno borita za svoje politično-strateške interese in za ureditev svojih položajev prav na ozemlju tistih držav, ki so bile premagane v zadnji vojni. V Aziji tega področja ne predstavlja samo Koreja, temveč tudi otok Formoza. Obe deželi sta bili del japonskega cesarstva in čeprav so bili že za vojne, oziroma takoj po končani vojni, sprejeti načelni sklepi o bodoči usodi teh področij, je težnja velikih sil — v prvi vrsti Združenih držav Amerike in Sovjetske zveze — po novi razdelitvi interesnih sfer na Daljnem vzhodu povzročila, da je borba okrog teh dveh dežel dan na dan bolj zaostrila odnose v Aziji in končno privedla v Koreji do neposrednega obračunavanja z orožjem.

Ko že omenjamo nerešene zapuščine druge svetovne vojne, se velja ozreti še na položaj v Evropi. Do danes še ni bila sklenjena mirovna pogodba z Avstrijo, medtem ko glede mirovne pogodbe z Nemčijo doslej še ni bil postavljen noben stvaren predlog. S povezovanjem avstrijske mirovne pogodbe s stanjem in bodočim položajem Svobodnega tržaškega ozemlja, je Sovjetska zveza pridobila na času z namenom, da še nadalje vzdržuje svoje okupacijske čete ne samo v Srednji Evropi, temveč tudi v podonavskih državah, ki meijo na «nepokorno» Jugoslavijo. Posledica tekmovanja za odločilni vpliv v poraženi Nemčiji je bilo razbitje osrčja Evrope «dve Nemčiji», ki naj tako vzhodnemu kakor zahodnemu bloku služita kot izpostavljena položaja. Zaradi te nenaravne razdelitve prihaja tudi v Nemčiji — kot v Koreji — na površje težnja po «združitvi». Vzporejanje nemškega vprašanja s primerom v Koreji je privedlo do tekme v oboroževanju, ki posebno v zadnjem času izrazito spremlja politično prizadevanje za razširitev vpliva in okrepitev posameznega bloka. Počasi zginjajo v pozabo vsi sklepi o demilitarizaciji Nemčije in zopetno oboroževanje se zaenkrat izvaja še pod videzom okrepitve «policijskih sil» in s povečevanjem okupacijskih čet.

Drugo vprašanje, ki je neposredno stopilo v ospredje s spopadom v Koreji, je socialni prerod in težnja po revolucionarni spremembi gospodarskih razmer v ekonomsko nerazvitih azijskih deželah. V vrsti azijskih dežel so močna osvobodilna gibanja, katerih cilj je na eni strani izbojevanje neodvisnosti in samostojnosti v odnosu do tujih vplivov in vmešavanja v notranje zadeve, na drugi strani pa ukinitev zaostalih fevdalnih gospodarskih odnosov. Posebno poslednje je tisto gibalo, ki daje poleta kmečkim množicam za borbo proti izkoriščevalskemu veleposestniškemu razredu. Toda dogodki so pokazali — in Koreja ni edini primer —, da si voditelji Sovjetske zveze na vse načine prizadevajo, podrediti si ta gibanja, jih monopolizirati za svoje interese, ne oziraje se pri tem, da takšno ravnanje spravlja v nevarnost celo tiste pridobitve, ki so jih posamezni narodi v narodnoosvobodilni borbi že dosegli. Sovjetska zveza se vsiljuje tem gibanjem za voditelja, za edinega «prijatelja» in splošnega zaščitnika, da tako utrdi svoj politični vpliv na teh področjih, ki so bila že od nekdaj torišče imperialističnih nasprotij. V nekaterih primerih je moskovskim voditeljem uspelo, da so si podredili osvobodilna gibanja azijskih narodov. Tem osvobodilnim gibanjem pa se upirajo domači fevdalci, ki iščejo podpore za «obrambo pred komunizmom» na Zahodu. Zaradi tega smo na vseh teh področjih priča ostre borbe med obema blokoma za položaje, ki naj «uzakonijo» novo razdelitev interesnih sfer.

Prav zaradi tega, ker sta v korejskem vprašanju zgoščena in drastično zajeta oba izvora vojne nevarnosti, iz katerih se lahko v bodočnosti razvije širši spopad, je zanimanje za rešitev tega vprašanja toliko večje. Od zasedanja Generalne skupščine Organizacije Združenih narodov je precej odvisno, ali bo ta pereči problem rešen tako, da bo vzpostavljen mir na tem delu sveta in s tem odstranjena nadaljnja nevarnost.

Pred odhodom na zasedanje Generalne skupščine je jugoslovanski zunanji minister Edvard Kardelj posebej poudaril, da si bo jugoslovanska delegacija v skladu s politiko jugoslovanske vlade še nadalje prizadevala, da «se poišče pot za omejitev in za čim hitrejšo odstranitev korejske vojne». Različni politični krogi tako na Vzhodu kakor na Zahodu so kljub hrupnemu razglašanju svoje miroljubnosti dobro izrabili korejski spopad za izpodkopavanje miru in za pripravljanje vojne širšega obsega. Pri tem ne gre samo za «obrambne» ukrepe držav zahodnega bloka, marveč tudi za politiko informbirojskih vrhov, za politiko, ki že zdavnaj ne ustreza več koristim človeškega napredka. Propagandistično zatrjevanje o tem, da je Sovjetska zveza zvesta miru in da so napadalci v nasprotnem taboru, ne more prikriti deleža odgovornosti, ki ga ima Sovjetska zveza za vojno v Koreji in za ogrožanje miru tudi v drugih delih sveta. Mir v razmerah, kakršne so danes po svetu, je mogoče obvarovati samo tako, da velike sile prenehajo z dosedanjo tekmo za nadoblast nad tujimi področji in ne samo s propagandističnimi gesli, temveč tudi v praksi priznajo pravico slehernega naroda — tako v Aziji kakor v drugih delih sveta —, da si brez «prijateljskega» vmešavanja tujih sil krojijo svoj način življenja in svobode.

HERCEGNOVI

Nekoč zapostavljena - danes pa cvetoča dežela

Junaška ČRNA GORA

Kar hotelo ni verig nositi
vse v planine te je pribežalo.

PETER PETROVIC NJEGOS
iz Gorskega venca

Črna gora je nam Tržačanom izmed vseh jugoslovanskih republik še najbolj oddaljena in nepoznana. Kakor otrok, če mu izpolniš nekaj, kar si je že dolgo želel, sem se razveselila novice, da pojdem s tremi tovariši invalidi iz Trsta na oddih v Črno goro. Takoj sem sklenila, da ostanem v hotelu pod gorskim očakom Durmitorjem samo za počitek po dolgi vožnji in jo nato mahnem s popotno torbo po deželi. Stopila sem k stenskemu zemljevidu Jugoslavije in obstala pred imenom Durmitor. Z debelimi, črnimi črkami je razpotegnjeno na njem skoraj preko vsega ozemlja na katerem se razteza Črna gora. Iskala sem vrh Durmitorja in mesto Zabljak, do katerega nam je bilo potovati. Našla sem ju globoko v notranjosti

CRNOGOREC V NARODNI NOSI

dežele in si takoj pričela snovati načrt potovanja. Najlaže je potovati z letalom iz Beograda v Titograd, kjer je uveden redni zračni promet. Malo me je že zamikalo, da bi poletela visoko pod nebo in bi se svet razgrinjal pod menoj kot prostrana, pisana preproga. Ta načrt pa sem pri priči zavrnila, ker prikrajšal bi me za mnogo, mnogo drugega, kar lahko vidiš le z vlaka ali pa z avtobusa. Pot do Zabljaka drži skozi Nikšič, ki je nekako v srcu Črne gore. Do tja se lahko pripelješ z avtobusom iz Boke Kotorske in pa z železnico skozi Sarajevo na Hum. Odkar je zgrajena proga Nikšič-Titograd, ne predstavlja več zveza z Nikšičem nobene težave. Najbolj odrezani črnokorski predeli so postali z njo del velikega sveta. Obstala sem pri tem, da potujemo z avtobusom skozi Boko, ker je bilo najbliže in smo obenem vsi videli Boko.

Mnogokrat sem slišala praviti, da je Boka lepša od norveških fjordov. Predstavljala sem si gore, ki se strmo spuščajo v morje, tako kot vidiš Boko na fotografijah. Ko je naša ladja «Dalmacija» plula od Dubrovnika in se je tam zadaj prikazal orjaški Orjen, poleg Durmitorja in Lovčena tretji izmed črnogorskih očakov, sem bila skoraj malo razočarana. Bližali smo se Boki, iz daljave so se sivili vrhovi Lovčena, ladja je že zavijala v Boko Kotorsko, toda nikjer ni bilo strmih, v morje se nižajočih kamenitih gora. Bregovi zaliva so bili položni in razdalja med njimi jih je razdvajala daleč narazen. V moji predstavi, ki sem si jo ustvarila, je pač živela drugačna, mnogo, mnogo manjša in ožja Boka. V njej ni bilo nizkih vzpetin, pokritih z oljčnimi gaji in kostanjevimi gozdovi, tudi pomarančnih in limonovih dreves ni bilo ob njeni obali. Bile so samo tiste skalnate strmine.

Do teh pa je v resnici od vhoda v Boko, kjer mrko stražita na eni in drugi strani dve stari turški trdnjavi, še zelo daleč, Bregovi Boke prehajajo le polagoma v tiste tako težko pristopne gore. Na koncu zaliva so, tam kjer ležita vsako na svoji strani mesteci Kotor in Risanj. Loči ju morska ožina Verige in odraslek gorskega grebena po imenu Vrmac, ki se jeguljasto zajeda v morje in nekako deli zaliv na dve polovici.

«Dalmacija» je plula do Kotora, mi pa smo se izkrcali v Hercegnovem, ki je prvo mesto v Boki.

Z medkrajevnim parnikom smo se peljali ob obalnih mestecih do Risnja. Na povratku v Boko po potovanju po Črni gori, mi je pripovedoval črnogorski poslanec tov. Dumniko Lukovič, ki sem ga obiskala v njegovem rodnem mestecu Prčnju, med zgodovino Boke tudi zgodovino Risnja. Starejša je od zgodovine Kotora, ker Rime kot človek, ki je Tevto prevaral.

Risanj že zdavnaj ni več glavno mesto Boke. Po preseljevanju narodov, ko je bil do tal porušen, je njegova vodilna vloga prešla na Kotor. Ostal je malo, na pol ribiško, na pol kupčijsko mesto. V njem pa je veliko, najmoderneje urejeno zdravilišče za kostno tuberkulozo. V zgradbo je vložil svoje prihranke domačin ameriški iseljenec. Namenjena je bila za splošno bolnico in za to služila vrsto let. Ljudska oblast jo je preuredila in ji dala širši okvir, kot ga po svoji legi in ureditvi zasluži.

Iz Risnja drži strma, vratolomna cesta čez planino Krivošije v notranjost Crne gore. Pogled na njo ti zaustavi besedo in zapre dih. Črnogorski šofer opazi preplah na tvojem obrazu: «Nič se ne boj, tovarišica, mi vsak dan vozimo, vajeni smo teh potih. Kar nekam pomirjen si, predaj se njihovi varnosti in z očmi piječ vso to prelestno lepoto Boke, ki se odpira pod teboj. Stroj sopiha počasi v breg, se bori s strminami in jih premaguje, ti pa načenjaš pomenek s temi črnogorskimi ljudmi, ki imajo vsak dan opravka z njimi. Od sile radovedna postajam. Z veliko žilico bi rada mahoma zajela vso zgodovino Crne gore. Poglobila bi se rada v dušo ljudstva, ki naseljuje te planine. V življenju sem se že srečala s Crnogorci. Spoznala sem njihovo ljubezen do domovine in do svobode, toda če jo hočeš prav spoznati in oceniti, moraš spoznati tudi tla, na katerih počivajo njihove korenine. Cutila sem se neizmerno srečna, da mi bo dano videti Crno goro. Imela sem občutek, kot da sem se vpisala na njihovo visoko šolo domovinske ljubezni ter njenih življenjskih vrednot.

«Z Boko se pričenja Crnogorsko Primorje in se vleče tja do reke Bojane na albanski meji,» sem pripomnila.

«Vidiš, prav tako je, tovarišica, toda Boka ni pripadala nam Crnogorcem. Avstrija jo je odrezala od njenega zaledja.

Moje misli so tedaj rezale desetine in stotine morskih milj ter se znašle doma v Trstu. «Tako je bila odrezana od Crne gore, kot je zdaj Trst od Jugoslavije», sem rekla in pričenjala razumevati dušo črnogorskega ljudstva.

«Vidiš, ona cesta tam preko, ki se v ostrih, odsekanih ovinkih vzpenja v breg, petje ti povedati. Široka je le toliko, da je mogoče vleči top po njej. Iz strateških ozirov jo je Avstrija zgradila. Čim pridemo tu na vrh, boš videla polno starih avstrijskih utrdb. Služile so za obrambo Boke proti sovražniku z morske strani in proti Crni gori. Stiridesettisoč vojaške posadke je imela tu.»

DURMITOR

Lovim besede, ki jih hrup motorja sproti požira. Daleč spodaj je Boka le še kot mala, ozka draga in sonce se poslavlja od nje. Krog nas pa pečine, same pečine, tako strme, tako pošastno velike in grozne, da ti vzbujajo občutek telesne in duševne bolí. 40.000 avstrijske vojske je živelo na njih od tega, kar so jim pripeljali, toda kako živi tisti mali črnogorski človek?

MARA SAMSA

(Nadaljevanje sledi)

SLOVENSKA GLEDALIŠČA STOPAJO V NOVO SEZONO

Kaj bosta predvajali ljubljanska Drama in Opera Na sporedu je tudi nova opera «Deseti brat»

Po izrednih uspehih, ki sta jih doživeli slovenski centralni gledališči doma (Zagreb, Beograd) in v tujini (Gradec), ter v mestu naših neosvobojenih bratov (Celovec), so se vrgli še z večjim poletom na delo, ki mora tudi letos privesti do prav zrelih rezultatov.

Letošnji dramski spored je sestavljen dokaj pestro. Sezona, ki se bo pričela 14. oktobra, se bo odprla z uprizoritvijo Kreftove drame *«Celjski grofje»*, katere režija je poverjena avtorju samemu. Iz ciklusa našega največjega dramatika Ivana Cankarja, katerega zadnja leta z izrednim razumevanjem upodablja režiser Slavko Jan — bodo uprizorili farso *«Pohujšanje v dolini sentflorjanski»*. Uprizoritev «Pohujšanja» bo že v četrti redakciji in bo doživelo ob novi premieri že 63. predstavo. Poleg teh pravkar naštetih domačih del bo ljubljansko dramsko gledališče uprizorilo še Frana Milčinskega enodejanko *«Volkašin»*, ki bo tvorila skupno z Nušičevo enodejanko *«Hadži Loja»* celovečerno predstavo.

Iz ostalega slovanskega repertoarja bodo dajali poleg pravkar omenjenega Nušičevega dela še Krleževega «Vučjaka» in Gorkijevo dramo «Jegor Buličev».

Prav tako bogat bo ostali spored. Vladimir Skrbinšek bo naštudiral Molièrovega *«Ljudomrznika»*, Viktor Molka *«Dom donne Bernarde»* španskega pisatelja Garcia Lorca, Dr. Branko Gavella Ibsenovo dramo *«John Gamarchaisa Seviljskega brivca»*. Angleže pa bo zastopal Ben Johnson z delom «Volpone».

Poleg pravkar naštetega novega sporeda bodo ponovili tudi nekaj iz zadnjih sezon. Med drugim bodo ponovno uprizorili Kreftove *«Krajnske komedijante»*, Shakespearovega *«Kralja Leara»*, ki si ga Ljubljančani želijo še in še videti, dalje *«Operacijo»* Mire Pucove, Goethejevega *«Egmonta»* itd.

Opera pripravlja novo domače delo *«Deseti brat»*, ki ga je napisal skladatelj Mirko Polič po znanem Jurčičevem romanu. Skladatelj, ki je pred leti prvič uprizoril «Majko Jugovičev», nam bo s tem delom nekoliko bližji, ker bo pristno slovensko. Ostali spored sestavljajo Leoncavallovi *«Glumači»*, Mascagnijeva *«Cavalleria rusticana»* in slovito delo še živečega francoskega skladatelja Charpentiera — *«Luise»*. Na novo bodo naštudirali Verdijevega *«Rigoletta»* in se na ta način spominjali petdesetletnice smrti velikega opernega skladatelja. Tudi Smetanova *«Prodana nevesta»* bo na novo naštudirana. V ljubljanskem opernem gledališču je doslej doživela že nad tristo uprizoritev, kar je nedvomno dokaz, kako globoko se je zakoreninila ta umetnina v srca slovenskega ljudstva.

Uspele uprizoritve iz lanske sezone bodo prav tako na sporedu. Ponovno bo na sporedu Gotovčev *«Ero iz onega sveta»*, Verdijev *«Trubadur»* in verjetno tudi *«Traviata»*, Bizetova *«Carmen»*, v kateri pričakujejo tudi nastop Zlate Gjungjenac ter končno Wolf-Ferrarijeve. *«Zvedave ženske»* itd.

Občinstvo bi si nedvomno želelo tudi Čajkovskega «Pikovo damo» in «Onjegina» ter Konjovičevo «Koštano»; želelo bi si med drugim tudi kako Puccinijevo delo (Manon, Turandot- in morda Respighijev «Plamen» — kar pa žal, ni na sporedu.

Vendar so sporedi ljubljanskih gledališč premišljeno sestavljeni in zajemajo kar najbolj kvalitetna dela. Mlade moči bodo lahko v njem preizkušale in oblikovale svojo silo. Nenehna povezava z drugimi gledališči in kvalitetna gostovanja (Gostič, Neralič, Martinis, Heybalova, Radev itd.) poleg tega pa tudi inozemci (Italijani) — bodo dobra šola za mladega slovenskega ustvarjalca, obenem pa merilo za ocenjevanje lastnih sil.

ŠPORTNI DNEVNIK

Tržaški in jugoslovanski kolesarji

v borbi za čas - na dirki okoli Bleda in na Vršič

Ob zaključku sezone priredja Kolesarska zveza Slovenije veliko kolesarsko tekmovanje okoli Bleda in na Vršič. Prireditev bo danes 30. sept. in v nedeljo 1. okt. Od jugoslovanskih kolesarjev bodo nastopili skoraj vsi najboljši.

Poleg slovenskih kolesarjev bodo na mednarodni dirki okoli Bleda in na Vršič sodelovali še Tržačani Colja, Fontanot, Sclausero, Coretti, Sellier, Della Santa in Brajko.

Dirka okoli Bleda bo imela svoje posebnosti, saj se v marsičem razlikuje od drugih kolesarskih prireditev. Tekmovalci bodo morali pokazati vse svoje znanje in sposobnosti, če bodo hotelj uspešno tekmovati na tem moštvenem tekmovanju. Prvenstveno prednost na taki dirki bodo imele izenačene ekipe, ki imajo v svojih vrstah vrhunske dirkače. Posebna lastnost ekipnega tekmovanja pa je nedvomno tovarištvo. Na cestnih dirkah na primer mora vsak tekmovalec sam popraviti kvar na kolesu, na blejski dirki pa mu bodo lahko pomagali tudi njegovi sotekmovalci. Tovarištvo pa bo prišlo do izraza tudi v primeru, če kdo izmed tekmovalcev med vožnjo opeša, kajti pri tem načinu tekmovanja ni počitka. Razumljivo je tedaj, da je proga za take dirke krajša in zahteva od vsakega udeleženca največjo telesno vzdržljivost.

Šahovske beležke iz Istre

IZID BRZOPOTEZNEGA TURNIRJA ZA PRVENSTVO KOPRA. Dne 25. 9. je bil ob veliki udeležbi ljubiteljev šaha na verandi restavracije «Pri stadionu» prvi brzoturnir Šahovskega društva Koper v letošnji jeseni. Zmagal je in si priboril prvo nagrado tov. **Zerjal Marijan**, ki je dosegel od 11 dosegljivih 9 in pol točke, drugo tov. **Kalčič Rudolf** s 9 točkami, tretjo tov. **Klobučar Egon** z 8 točkami, četrto tov. **Kermavner Boris** s 7 in pol točkami in peto tov. **Znidar Ivo** s 7 točkami. Ker je bil čas za potezo določen na 5 sekund in viseče partije po preteku 6 minut ocenjene, je turnir trajal samo 3 ure.

* * *

MNOZICEN BRZOPOTEZNI TURNIR V OKVIRU GOSPODARSKE RAZSTAVE BO V SREDO DNE 4. 10. ob 20. uri v dvorani novega hotela v Kopru. Prijave sprejema tajništvo ZDTV v Kopru.

* * *

TURNIR ZA SINDIKALNO MOSTVENO PRVENSTVO V OKVIRU GOSPODARSKE RAZSTAVE se bo pričel v četrtek, dne 5. oktobra v dvorani novega hotela. Nadaljeval se bo v soboto in nedeljo. Vsaka sindikalna podružnica naj postavi moštvo 5 igralcev in po možnosti 2 rezervi ter naj postavo moštva sporoči tajništvu ZDTV v Kopru. Igralo se bo po izločilnem sistemu.

* * *

SAHOVSKI DVOBOJ KOPER — PULJ. V drugi polovici oktobra bo odigrala reprezentanca Sahovskega društva «PULA» proti reprezentanci Sahovskega društva Koper v Kopru dvoboj na 8 deskah. To bo prvi šahovski stik s Hrvaško Istro izven področja STO. Da se olajša kapetanu pravilna postava moštva za ta dvoboj in za naslednje dvoboje proti Jesenicam v Kranjski gori in proti Ljubljani, bodo odigrali člani koprske reprezentance v času od 1. do 15. oktobra treningturnir, čigar izid bo merodajen za postavo moštva reprezentance.

Fuderer vodi pred Stolzom

na šahovskem turnirju na Bledu

V prvem kolu mednarodnega šahovskega turnirja, ki se je začelo v ponedeljek na Bledu so bile v vseh partijah ostre borbe, primerilo pa se je, da so nekateri igralci delali hujše napake.

Do prekinitve so bile končane štiri partije. Prva sta po štirih urah remizirala **PFEIFFER** in dr. **TARTAKOWER**. Druga partija, ki se je končala remi, je bila med **O'KELLYJEM** in **RABARJEM** V partiji **PIRC** : inž. **VIDMAR** je imel prvi v indijskem napadu ves čas majhno prednost, vendar se je inž. Vidmar precizno obranil in s ponavljanjem potez izsilil remi. Edina odločitev je padla v partiji **IVKOV** : **FUDERER**. Ivkov je v sicilijanski obrambi kot beli prišel do napada in imel verjetno dobljeno partijo, zašel pa je v hudo časovno stisko, spregledal damo in se takoj vdal.

Ostale štiri partije to je Kostić - Najdorf, Puc - Stolz, Pilnik - Milić in Rellstab - Matanović so bile prekinjene.

Prvemu kolu turnirja je prisostvovalo veliko gledalcev, ki so skoraj napolnili dvorano hotela «Jezero».

Vse partije II. kola so bile živahne in napete.

Inž. VIDMAR je kot beli v damsko indijski obrambi nadigral MATANOVICA, osvojil v srednji igri figuro, nakar se je Matanović vdal. FUDERER je igral z O'KELLYJEM špansko otvoritev in ga po hudi borbi premagal. PIRC je igral s PFEIFFERJEM indijsko partijo in zmagal. V partiji STOLZ - KOSTIĆ je bila igrana holandska obramba. Kostić je dosegel dobro pozicijo, nato pa je napačno žrtvoval dve figuri in partijo izgubil. Tudi v partiji NAJDORF : IVKOV je bila igrana holandska obramba. Ivkov se je nekaj časa prav dobro branil, v časovni stiski pa je popustil in izgubil. Zelo živahna igra je bila med dr. TARTAKOWERJEM in PUCEM, vendar sta morala partijo prekiniti. Pravtako je bila tudi partija PILNIK : RELLSTAB prekinjena.

Partija Rabar : Milić je bila odložena, ker je Rabar rahlo obolel.

V III. kolu so bili jugoslovanski igralci v borbi z inozemskimi mojstri neuspešni. Edino zmago je priboril velemojster Kostić v dvoboju z dr. *Tartakowerjem*, medtem ko so ostali jugoslovanski igralci doživeli poraz ali pa imajo v prekinjenih partijah skoraj izgubljen položaj.

Najvažnejša partija je bila *O'Kelly : Najdorf*, ki se je po mirni pozicijski igri končala remi. Neodločeno se je tudi končala partija med *Milićem* in *Fudererjem*. Presenečenje je bilo v partiji *Pfeiffer : inž. Vidmar*. *Vidmar* se je branil s priljubljeno Aljehinovo obrambo. Igral je tvegano in v otvoritvi žrtvoval figuro. Nastala je ostra pozicija, v kateri sta oba ostala s kraljema v sredini deske in napadala. Pfeifferjev napad je bil hitrejši, pri čemer je ostala Pfeifferju trdnjava več. Vidmar se je kmalu nato vdal.

Partije *Puc : Pirc*, *Ivkov : Stolz*, *Rellstab : Rabar* in *Matanović : Pilnik* so prekinjene.

Po III. kolu vodi Fuderer z 2 in pol točke. Verjetno ga bo prehitel Stolz, ki ima 2 prekinjeni partiji dobljeni.

Včeraj so igrali prekinjene partije in odgodeno partijo Rabar : Milić, danes pa bo IV. kolo.

Lahkoatleti!

Danes odhod v Ljubljano

Spodaj navedeni lahkoatleti ki sestavljajo reprezentanco Tržaškega ozemlja, ki se bo v nedeljo srečala v Ljubljani s tamkajšnjim klubom «Železničarja», so naprošeni, da se prijavijo DANES V SOBOTO OB 15.30 na glavnem kolodvoru pripravljeni za odhod:

Menegheti, Cauci, Flego, Zudek, Preselj, Gregorič S., Gregorič G., Abram, Sedmak in Caldi.

V nedeljo

Triestina proti Inter za IV. kolo italijanskega nogometnega prvenstva

Tedenski trening Triestine je pokazal, da se igralci vedno zboljšujejo tako po hitrosti kakor tudi po tehnični igri. V nedeljo bo Triestina srečala na tujem igrišču pač nevarno enajstorico Inter, ki stremi za prvo mesto. Težka borba bo, zato pa se Tržačani vneto pripravljajo in resno trenirajo. Boscolo si je nekoliko poškodoval nogo in je bil ves čas prost treninga; vendar je malo verjetno, da bi mogel že v nedeljo nastopiti. Namesto njega so poskusili mladega igralca rezerve Montiglio, ki se je izredno izkazal. Zelo verjetno bo ta zavzel Boscolovo mesto.

Spored nedeljskih tekem za italijansko nogometno prvenstvo je naslednji:

Inter - Triestina, Udinese - Novara, Bologna - Palermo, Como - Genoa, Fiorentina Lucchese, Napoli - Milan, Pro Patria - Atalanta, Roma Padova Sampdoria - Juventus, Torino - Lazio.

S 1. oktobrom se bodo vse tekme za italijansko prvenstvo začele ob 15.

Jugoslovanska tekstilna industrija razstavlja

NA ZAGREBSKEM VELESEJMU RAZSTAVLJA JUGOSLOVANSKA TEKSTILNA INDUSTRIJA OKUSNO IN TRPEŽNO BLAGO

UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20. — Telefonska št. 73-38. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 - Tel. 73-38. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32 - Koper, Ul. Battisti 301a-I, Tel. 70.

NAROCNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 90 din. Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90603-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST